ДЕТСКА ГРАДИНА № 35 ”ДЕТСКА РАДОСТ”/ с яслена група/
гр. Варна, кв. „Победа” до бл. № 10, тел/факс.: 052/740 627, 052/500 636
e-mail: dgdetskaradost@gmail.com, www.dgdetskaradost-varna.com
www.facebook.com/Дг Детска Радост Варна

ОДОБРЕНА ОТ:……..
/Стайко Колчев/
Председател на ОС към
ДГ № 35 „ Детска радост“ Варна

УТВЪРЖДАВАМ !.....
/ Кристина Статкова/
Директор на ДГ № 35
„ Детска радост“ Варна

С Т Р А Т Е Г И Я

ЗА РАЗВИТИЕ НА
ДГ № 35 ”ДЕТСКА РАДОСТ“
/С ЯСЛЕНА ГРУПА/ ВАРНА,
ЗА ПЕРИОДА 2025-2030 ГОДИНА

Настоящата стратегия е приета на заседание на Педагогическия съвет на 12.09.2025 г. и е утвърдена със заповед на директора на ДГ №.35 «Детска радост» Варна- №1/15.09.2025 г., актуализирана и приета на заседание на ПС №1/14.09.2026 г. и утвърдена със заповед на директора №3/15.09.2026 г.
Стратегията е изготвена във връзка с изменение и допълнение на ЗПУО / обн. ДВ, бр. 11 от 02.02.2023 г./ и спазване на изискванията по чл.263, ал.1, т.1, ал.4 и ал.6 от ЗПУО.

Настоящата стратегия представлява дългосрочна програма за развитие на детска градина № 35“Детска радост“ Варна и има за цел да определи актуалните цели и задачи, които стоят пред екипа през следващия летгодищен период от развитието на детската градина, начините за тяхното реализиране, както и очакваните резултати. Тя е съобразена с принципните постановки на ЗПУО, Наредба № 5 от 03.06.2016 год. за предучилищното образование, Конвенцията за правата на детето, Закона за закрила на детето, Конституцията на Република България, с европейските политики в областта на образованието и с националните приоритети, заложени във всички стратегичиски документи и програми за развитие на системата на образованието.

Въведение:

Промените в съвременното българско образование са динамични и многопластови. Една от най- актуалните е приемането на промени в Закона за предучилищното и училищното образование, относно обхващането в детска градина на децата на 4 години. Несъмнено този период от детсктвото е изключително важен за езиковото, когнитивното, емоционалното и социалното развитие на децата. Мотивите на МОН са, че» заедно с обучението, възпитанието и социализацията се осигурява и редовна грижа, здравословна храна и контролирани хигиенни условия. В същото време се дава възможност на родителите да са активни на пазара на труда. Осигуряването на подкрепа за преодоляване на обучителните затруднения чрез ранно идентифициране на потребностите на децата ще предотврати натрупването на дефицити, а в последствие отпадането им от образователната система.»

В тези условия, предизвикателствата пред нас, като образователна институция са да съчетаем оптимално традициите в национален и вътрешно институционален план и новите реалности.

Стратегията се опира на минал опит. Тя очертава бъдещите действия, като търси ресурс и потенциал за осъществяването им. Очертава силните и слабите страни на дейността. Чрез нея се определят целите, задачите и дейностите за развитие като съвкупност от взаимосвързаните мисия, визия, ценности и ръководни принципи.

I. Мисия:

Детска градина №35“Детска радост“ полага основите на непрекъснато образование и възпитание на децата като:

- подкрепя и развива потенциалните възможности на всяко дете;
- усвояване и формиране на общочовешки и национални ценности, добродетели и култура;
- мотивира учителите да използват набор от съвременни педагогически технологии за превръщане на детската градина в позитивна и развиваща се образователна среда;
- убеждава родителите и обществеността, че детската градина е значима и необходима среда за духовно, физическо и социално развитие на детето от предучилищна възраст.
- съхранява положителната визия на детската градина и издигане на нейния обществен статус, като институция за съхранение детството на детето и подготовката му за успешно обучение в училище.
- използва съвременни информационни технологии за ефективно сътрудничество със семейството и социалните партньори.

Мисия на ДГ „Детска радост“ е осигуряване на качествено предучилищно образование и възпитание за 21 век.

II. Визия:

Детската градина е с дългогодишна история, нейната визия се оформя като ключов образователен център за деца. ДГ№35“Детска радост“ е конкурентно способно детско заведение в град Варна, с утвърден престиж и авторитет, собствен облик и традиции в областта на предучилищното образование.

Детската градина се стреми непрекъснато да повишава качеството на обучение и възпитание, чрез модернизиране на образователната среда със съвременни интерактивни технологии, провокиращи активността и креативното мислене на децата.

В детската градина се формират знания и личностни умения у децата за активно взаимодействие със средата, с уважение към личността и срещу проявите на агресия и насилие.

ДГ№35“Детска радост“ е отворена система, гарантираща постоянен конструктивен диалог, доверие и подкрепа на родители и общественост.

III. Ценности:

Ценностите на дейността на ДГ №35“Детска радост“ град Варна са ориентирани към:

- поставяне на детето в центъра на педагогическите взаимодействия чрез прилагане принципите на демократизъм и хуманизъм;
- позитивно и толерантно отношение към децата със специални потребности, създаване на условия за успешното им приобщаване в детската общност;
- непрекъснатост в квалификацията и кариерното развитие на педагогическата колегия;
- сътрудничество с родителската общност в подкрепа на децата и тяхното развитие.

IV. Принципи на стратегията:

- Законосъобразност - съответствие на целите и предлаганите мерки с нормативната база
- Научна – методическа обоснованост и прогнозиране на резултатите от управленската и образователна дейност;
- Толерантност;
- Партньорство на всички участници в образователно- възпитателния процес;
- Прозрачност и популяризиране на мерките и резултатите, споделяне на собствен опит
- Приемственост между традиции и иновации
- Устойчивост на резултатите - осигуряване на трайно и дългосрочно въздействие на постигнатите резултати

V. Етапи при разработване на стратегията:

1. Анализ и оценка на действителното състояние на детската градина и мястото ѝ в системата за предучилищно образование в град Варна.

1.1. Профил на детската градина:

ДГ №35 „Детска радост” се намира в спокоен, озеленен и недалеч от центъра на града - ж.к. „Победа”. Помещава се в специално построена сграда за детска градина. Открита е на 8 ноември 1979 г./като приемник на ЦДГ№31-създадена през 1973година/ и е съобразена с всички санитарно-хигиенни изисквания и условия за правилно отглеждане и възпитание на децата, за провеждане на пълноценен образователен процес. До 2016 г. преди влизането в сила на новия ЗПУО, детската градина е с име ОДЗ 13 «Детска радост», а след това ДГ №35 „Детска радост”/с яслена група/. В детското заведение функционират 6 градински и 1 яслена групи. Сградата е на два етажа, с три корпуса, с обособени нестандартен интериор, зелени коридори и животински кът, самостоятелен кухненски блок. През 2015 г. сградата е реновирана по Програма „Енергийна ефективност”. Условията за възпитание и образование в детската градина са много добри. Жизнената среда на

децата отговаря на изискванията за безопасност, естетика и комфорт. Интериорът е съобразен с възрастовите и индивидуални потребности на децата по групи., ДГ №35“Детска радост“ има своето място в града ни и е разпознаваема с:

- Единствен по рода си, сред детските градини в града ни, физкултурен салон на площ 176 кв.м., който разполага с разнообразна спортна база и съвременни уреди които развиват оптимално различни физически качества у децата. Екипът на ДГ35"Детска радост" многократно през годините е демонстрирал работата си по различни форми на физическа култура, спорт и туризъм и с увереност продължава традицията.
- Мажоретен състав , създаден по идея на директора на ДГ 35"Детска радост" гр.Варна през 2006г., който се състои от 12 деца от III и IV подготителни групи. Състава е участвал в редица фестивали и празници и е печелил престижни награди, както и традиционно дефилира на шествието, по случай 24 май.
- Дворът на ДГ 35 "Детска радост" е с площ 6 дка с разнообразни растителни видове- над 170 вида, повечето от тях вечнозелени иглолистни, които дават особен пейзажен стил на детското заведение и жилищният комплекс, в който се намира. Изградена е и водна екосистема- езерце, за наблюдение на различни насекоми, водни обитатели, растителни видове. Зелена класна стая около ствола на 50 годишен орех, за провеждане на занимания на открито
- Вкусна био градинка »Раковинка», създадена през 2013 г. по спечелен международен проект
- В чест на 45 години от основавнето на детската градина, в месецът на екологията, екипът на детското заведение, деца и техните родители изградиха Розариум с 45 рози- бели, розови и червени, които оформят 3 кръга с различна символика
- Един от приносите на нашата градина за структурирането на нов тип взаимоотношения, улесняващи приобщаващото образование са съвместните дейности на ДГ 35 и Фондация ”Карин дом”. Работим заедно от 1998 г. и бяхме една от първите детски градини , които тръгнаха по трудния и пълен с неизвестности и предизвикателства път на активно приобщаване на деца със специални потребности в масова детска градина.
- Ателие за ресурсно подпомагане и Сензорна стая, изградени по специален проект, изготвен безвъзмездно от родител в детската градина
- От 2001 г. - носители на отличието «Зелен флаг» и работа по различни проекти, свързани с програмата „Еко-училища”
- Успешно реализиране на дейности по редица международни, национални и общински проекти в областта на екологичното, здравно и приобщаващо образование
- Изграден STEM кабинет през 2025 г. по спечелен проект на „ Енерго Про за обществото“

-
- ДГ №35“Детска радост“ има изградена символика – лого и химн

"Празник, както в чудесата"
(Химн на ДГ 35 ”Детска радост” - Варна)
Текст:Драга Дюлгерова
Музика: Вида Георгиева

Горе на небето – медена монета
Слънцето това е! И е светло, светло.
Светнаха лицата, както в чудесата.
Пеят ,скачат, смеят се. Радват се децата
Радост. Детска радост.
Празник, смях. И младост.
Ах, морето синьо - синьо е мънисто.
Ще го пазим светло, ще го пазим чисто.
Ах, морето, синьо е както в чудесата.
Пеят, скачат, смеят се. Радват се децата.
Радост. Детска радост.
Празник, смях. И младост.
Варна. Наша Варна на морето вярна.
Лято е и грее Варна, Варна – лъчезарна.
Приказно сияйно е. Както в чудесата.
Пеят, скачат , смеят се. Радват се децата.
Радост. Детска радост.
Празник, смях. И младост.

1.2. Анализ на образователната и управленската политика на детската градина:

1. ***Силни страни, постижения и резултати:***

- Мотивиран педагогически екип.

- Гъвкава организация на формите и дейностите по всички образователни направления.
- Много добро качество на храненето и санитарно хигиенно поддържане.
- Добра функционална среда.
- Много добра подготовка за училище.
- Усвояване и покриване на ДОС за предучилищно възпитание и образование
- Подобрения на материално- техническата база по групи и в цялата детска градина

2. Слаби страни, проблеми:

- Необходимост от осъвременяване -модернизиране и естетизиране на дворните площи и площадки по групи.
- Необходимост от осъвременяване на материално- техническата база в някои от занималните
- Трудности при взаимодействията с родителите на деца със СОП и поведенчески проблеми.Необходими са различни разяснителни и обучаващи дейности сред родителите за причините за проблемите и пътищата за тяхното преодоляване.

В структурата на управление на ДГ №35“Детска радост” са включени следните основни дейности:

о Образователно-възпитателна;
о Квалификационна;
о Административно-управленска;
о Социално-битова и стопанска;
о Финансова.

Административно-управленската дейност се осъществява въз основа на годишно планиране. В него са включени заседания на Педагогическия съвет и педагогически съвещания, на които се разглеждат въпроси, касаещи квалификацията на педагогическите кадри и помощния персонал, проблеми за възпитанието и обучението на децата, приемане на правилници и графици.

В ДГ №35“Детска радост“има утвърдени: Годишен план, План за контролната дейност на директора, Правилник за вътрешния трудов ред, Правилник за дейността на детската градина, Правилник за безопасни условия на възпитание, обучение и труд, Дневно и седмично разпределение на планираните педагогически ситуации, План за празниците и развлеченията, План по БДП, План за действие при получаване на злонамерен сигнал и др.

За активното участие на служителите в управлението на детското заведение са сформирани работни групи, съобразно интересите на служителите, които участват в подготовката и реализацията на дейностите в Годишния план.

Административно-стопанската и социално-битова дейност се осъществяват съобразно потребностите на детското заведение. Директорът на детското заведение е второстепенен разпоредител на бюджетни средства.

Успешната управленска дейност на детската градина се дължи на непрекъснато подреждане, съгласуване координиране на отделните звена и действия на системата, с цел постигане на най-добри резултати в съответствие с поставените цели и задачи, съобразно ЗПУО.

VI. Идентификация на стратегиите

1. Стратегически анализ на микросредата:

1.1. Деца:

Децата се приемат, съгласно Правила на Община Варна. В ДГ №35 „Детска радост“се приемат деца от 1.5 до 7 годишна възраст, разпределени в шест градински и една яслена група по възрастов признак. Не се допуска подбор по пол,

етническа или религиозна принадлежност. Зачитат се Конвенцията за правата на детето, Законът за закрила на детето и Конституцията на Р.България. Обхватът на деца, подлежащи за задължителна предучилищна подготовка е 100%. С решение на Педагогическия съвет от учебната 2019/2020 г. групите в детската градина се именувани : « Лече- буболече», «Смехорани», « Приятели», « Веселушко», «Слънчице», «Усмивка», «Мечтатели».

Силни страни.	**Затрудняващи моменти**
1.Децата са психически и физически здрави; 2. Няма демографски срив и липса на деца; 3. Осигурена е приемственост на ниво ясла-детска градина-училище. 4. Осигурено е здравно обслужване. 5. Осигурено пълноценно и здравословно хранене на децата 6. Осигурени подкрепителни закуски по програми»Училищен плод» и «Училищно мляко»	1.Допускане на посещаемост над определената норма; 2.Нарастване броя на децата с неадаптирано и социално неприемливо поведение, 3.Неразбиране и нежелание на някои родители на деца със СОП да приемат проблема на детето. 4.Вероятност за напускане на деца от 3 и 4 възрастова група и записването им в подготвителните групи в училище, следствие по- масирина и често подвеждаща родителите реклама за предимствата та обучението в подготвителни групи в училище пред това, в детската градина **Вътрешен потенциал** 1.Разчитане на творческия заряд, изобретателност, любознателност и висока сензитивност на децата. 2.Стимулиране познавателната активност на всяко дете и позитивното общуване между децата. 3.Туширане напрежението, тревожността и агресивните прояви. 4.Диагностициране на изоставането или избързването в развитието и създаване на адекватни условия за индивидуално прогресивно развитие.

1.2. Кадрови ресурс:

ДГ№35“Детска радост“ има утвърден щат за всяка учебна година, като се спазват всички нормативни изисквания. Общата численост на персонала е 28 човека, от които 15 са педагогически специалисти

Педагогически специалисти:

№	Длъжност	Брой	ОКС			ПКС				
			Магистър	Бакалавър	Профес. бакалавър	I	II	III	IV	V
	Директор	1	1				1			

1.										
2.	Заместник-директор учебна дейност	1	1			1				
.3	Старши учител	6	6			1		1	2	
4.	Учител	6	6						6	
5.	Старши учител по музика	1	1							1

Възрастов състав:
До 35 години- 1
От 35-45 години- 5
От 45-55 години- 6
От 55-60 години-2
Над 60години -1

Непедагогически персонал:

№	Длъжност	Брой	Образование/допълнителна квалификация			
			Магистър	Бакалавър	Средно	Основно
1.	Главен счетоводител	1	*1*			
2.	Завеждащ административна служба	1			*1*	
3.	Помощник - възпитател	9			*7*	*2*
4.	Общ работник	1			*1*	
5.	Огняр	1			*1*	

Директорът е индикатор, вдъхновител и добър организатор за постигане на целите, гъвкавост в методите за тяхното постигане. В детската градина е утвърден демократизран, хуманизиран и прозрачен управленски процес, характеризиращ се с
- Бързина и гъвкавост при вземане на управленски решения.
- Включване на Педагогическия съвет в управленския процес.
- Опростена организационна структура и управленско взаимодействие;
- Способност за разрешаване на конфликти и акумулиране опита от практиката.
- Всеотдайност, компетентност, приемственост на служителите.
- Чувство на отговорност при реализиране на образователно-възпитателния процес.
- Поведение, уважаващо достойнството на партньора - дете, колега, родител.
- Работа в екип, честност и справедливост спрямо партньора от екипа в групата, взаимно уважение и разбирателство.
- Квалификация на служителите, чрез дискусии, казуси, тренинг, курсове, обмяна на опит с др. детски градини и др.

Административно-стопанската и социално-битовата дейност се осъществяват на база годишно планиране. Изградена е добра система на контрол. Непрекъснато се подреждат, съгласуват и координират действията на служителите за постигане на добри резултати в съответствие с целите. В детската градина е изградена автономия, съчетана с контрол на резултатите в организационната култура.

Силни страни	**Затрудняващи моменти**
1. Наличие на квалифицирана педагогическа колегия; 2. Утвърдена екипност на различни нива; 3. Осигурена здравна профилактика и мониторинг на работното място; 4. Сравнително добри умения за презентиране и популяризиране на педагогическия си опит.по проекти 5.Опит в работата по проекти – общински, регионални, национални, европейски. 6.Компетентен и критичен подбор на познавателни книжки.	1. Недостатъчна мотивация за придобиване и повишаване на ПКС; 2. Недостатъчни умения за работа по европейски проекти; 3. Недостатъчно желание/ при някои колеги/ за посещение на дългосрочни квалификационни мероприятия **Вътрешен потенциал** Мотивиране на учителите да овладяват компютърни умения и чужди езици. Популяризиране и внедряване на собствен педагогически опит и знания в практиката на цялата градина. Популяризиране на собствени публикации и участия в различни форуми- конференции, проекти и др.

1.3. **Образователно - възпитателен процес**:

В основата на цялостната дейност на ДГ »Детска радост» стои развитието потенциала на всяко дете, успешната му реализация, изграждането му като личност и подготовката му за училище.
В процеса на възпитателно-образователната работа се прилагат различни педагогически подходи, които осигуряват емоционален и социален комфорт на децата. Спазват се принципите за научност, обективност, конкретност комплексност и системност. У децата се формират знания, умения, отношение и социална мотивация за ролята ученик.
Избора на учебни помагала, пособия и дидактически материали към тях, ръководени от образователната стратегия на детската градина са в основата на ежедневната и отговорна работа на целия екип. Планирането е гъвкаво и мобилно, съобразено с Програмната система и ДОС — по образователни направления и ядра. Широко застъпен е груповият тип педагогическо взаимодействие. Използват се разнообразни нагледни и действени методи, средства, похвати. С цел подпомагане интерактивното обучение се използват и основните подходи на педагогическо взаимодействие - игрови, личностен, индивидуален, комплексен, ситуационен, интегрален.

В групите е създадена динамична, възпитаваща, естетически издържана и съобразена е възрастта на децата и сезоните среда. Оформени са различни кътове, които дават свобода и желание у децата за самостоятелна творческа дейност.

Силни страни	**Затрудняващи моменти**
1. Изградена подходяща образователна среда за обучение, възпитание, сигурност и подкрепа на детето; 2. Наличие на условия за допълнителни дейности по интереси; 3. Популяризиране изявите на децата; 4. Акцентиране върху овладяване на знания и умения за здравословен начин на живот и двигателна активност. 5. Прилагане на образователни стратегии и добри европейски практики за стимулиране на знания, представи и екологосъобразно поведение; 6. Гъвкав дневен режим за осигуряване на основни дейности- игра, обучение, почивка и труд. 7. Адаптивни планове в групите, съобразени с възрастовите и индивидуални особености на децата. 8.Утвърждаване на личностно ориентиран и позитивен подход на възпитание.	1. Недостатъчно противодействие на хиподинамиката на децата; 2. Липса на апробирани, описани и популяризирани интерактивни методи за взаимодействие с децата; 3. Липса на единен национален инструментариум за установяване на компетентности на входящо и изходящо нива. **Вътрешен потенциал:** • Овладяване принципите и методите на позитивното възпитание чрез самоподготовка, вътрешна и външна квалификация. • Повишаване на квалификацията (посещаване на курсове, обучение или самообучение). • Компетентен и критичен подбор на програми и помагала. • Прилагане на педагогически подходи, осигуряващи комфорта на децата

1.4. Материална база и техническа осигуреност

Силни страни Достатъчен сграден фонд. Специално проектирана сграда и построена през 1979 година за детска градина – спални, занимални, кабинет на директора, административен-ЗАС и гл.счетоводител , методичен с налични 2 раб.места,здравен кабинет, салон по ФК, музикален салон, ресурсен кабинет и сензорна стая,ателиета за дейности с образователна цел- еко кабинет,STEM , 2 пиана-във физкултурен и музикален салон. Кухненски блок, медицински кабинет, паро-котелно помещение , архив и складове; - интериор, съобразен с възрастта и интересите на децата; - обновени кътове за игра и дейности по интереси в занималните; - наличие на интернет, собствен сайт и Fasebook страница на ДГ и на всяка група - Налични игрови пространства на двора за всяка група; - Локална отоплителна система -Детската градина разполага с една интерактивна дъска, стационарни компютри в административните кабинети, принтери и интернет; - Осигурени са от собствения бюджет лаптопи за всяка една от групите в детската градина -Наличие на собствена кухня/управлявана от УСХ-Варна/ - Осигурени различни дидактични материали, мебели и друго оборудване в 5 спечелени проекта по програма на Община Варна за приобщаващо образование - Осигурени 2 лаптопа , чрез участие в Национална програма ИКТ в две години - Осигурени интерактивни «пчелички « и	**Затрудняващи моменти** 1. Необходимо е генерално преструктуриране на дворната среда, чрез Проект за нови игрови и спортни пространства **Вътрешен потенциал:** Оптимално планиране на бюджета на детската градина за поетапно осигуряване на технологично оборудване: Търсене на възможности за включване на спонсори в различните дейности. • Мотивиране на родителите за собствен труд и принос към обновяване на МТБ.

дидактични табла към тях за всяка една от групите -подмяна във всички групи на радиаторните решетки, нови легла, нова настилка в занималните и съблекалните, нова настилкаи нови радиаторните решетки в коридора на първия етаж, - активно включване на родители при подмяната на пейките на някои от площадките, демонтиране на стари съоръжения за игра	

1.5. Маркетингова политика на детското заведение; комуникация, взаимодействие с факторите на социалната среда:

Взаимодействието между детската градина и семейството е един от най-важните фактори за добър имидж на детското заведение. Това обуславя необходимостта екипът на детската градина да си изгради една стратегия на поведение, адекватна на желанията, потребностите и интересите на родителите, т.е. на търсенето и предлагането. Детската градина предлага на родителите определени възпитателно-образователни услуги, а родителите се насочват към тази градина , която в най-голяма степен удовлетворява техните и на децата им желания.

Адекватното и ефективно сътрудничество на детската градина с факторите на социалната среда ще повиши социализиращия ефект от нейната дейност при опазване ценностите на детството и защита на техните права.

Силни страни	**Затрудняващи моменти**
1. Активна помощ и сътрудничество на родителите при съвместни мероприятия – съвместно организиране на празници, развлечения, родителски срещи. 2. Включване на родителите в прекия образователен процес: Дни на отворени врати 3. Установени са традиции в приемствеността с училища; 4. Установено е трайно сътрудничество с различни обществени институции: Карин дом, ОЦОСУР, Участие в проекти. 5. Оформен е естетически и функционален интериор и екстериор с творческото участие на целия екип и помощта на родителите. 6.Установено е сътрудничество между педагогическия екип, семействата,	1.Диагностициране на интересите и потребностите на родителите преди определяне на стратегията и тактиката на детското заведение, на кадровата политика и образователна дейност. 2.Задълбочаване контактите с обществени организации и институции, отворени към проблемите на детската градина. 3.Привличане на допълнителни източници за подпомагане на дейността и подобряване на МТБ. **Вътрешен потенциал:** • На базата на досегашен опит може да се създадат нов тип отношения на сътрудничество със семейството, чрез нетрадиционни форми: обособяване на библиотека за родителите, клуб на

обществеността и специализирани институции за изработване и прилагане на стратегия за опазване ценностите на детството, защита правата на децата, превенции срещу насилието. 7.Сътрудничество при изработване на реквизит, костюми и аксесоари за тържества и празници, фотопрояви.	родителя, „Поща“. • Създаване на система за външна изява на деца и учители. • Създаване система за обмен на информация със семейството, детските ясли и училището. Сключване на *Споразумение* с родителите за взаимно уважение и спазване на установените в детската градина правила

1.6. Финансиране:

Финансирането на детската градина е смесено – от държавата и от общината. Заплатите на персонала, издръжката на групите (учебни помагала, храна, ремонт, отопление, материали, услуги) се осигуряват от фонд „Държавни дейности“. Детската градина е на делегиран бюджет. Заплатите на учителите са обвързани с НАРЕДБА № 4 от 20.04.2017 г. за нормиране и заплащане на труда, НАРЕДБА № 15 от 22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, Вътрешните правила за определяне на работните заплати, КТД. Съществуват и други алтернативи, допускани от Закона за ПУО за финансиране от проекти, дарения и спонсорство.

Силни страни	**Затрудняващи моменти**
1. Делегиран бюджет, управляван от директора, по приоритетите на градината. 2. Кандидатстване по различни проекти и програми за финансиране 5. Конструирана и действаща комисия за разглеждане на офертите по ремонти и услуги 6. Привличане на дарения от родители 7. Функционираща и действаща комисия по отчет и контрол на даренията. 8. Действаща система СФУК 9. Наличие на вътрешни правила за труд и работна заплата. 10. Много добра пълняемост и посещаемост на деца. 11. Участие в програмите»Училищен плод» и «Училищно мляко»	1. Недостатъчни /общински/ средства за основни ремонти, за реконструкция на двора и площадките. 2. Липса на средства за заместници при отсъствие на титуляра по време на отпуск. **Вътрешен потенциал:** 1.Мотивиране и стимулиране и на родителите към дарителство. 2.Кандидатстване по различни проекти и програми за финансиране.

1. 7 Медицинско обслужване

Медицинското обслужване на детското заведение се осъществява от четири медицински сестри- две в вяслена група и две градински , чийто работодател е Община Варна, дирекция Здравеопазване. Дейностите, които осъщесвяват, са следните:
- медицинско обслужване за оказване на първа медицинска помощ на децата и медицинско обслужване до пристигането на специализиран екип на спешна медицинска помощ;
- промоция и превенция на здравето на децата;
- организиране и провеждане на дейности за предотвратяване на възникването и за ограничаване разпространението на заразни и паразитни заболявания в детското заведение;
- участие в подготовката, провеждането и контрола на различните форми на отдих, туризъм и спорт за децата;
- организиране и провеждане на програми за здравно образование на децата, специални програми за правилно хранене и програми за превенция на отклоненията в хранителното поведение;
Контролът върху дейностите се осъществява от БАХ и от органите на РЗИ.

Силни страни	**Затрудняващи моменти**
1.Осигурена медицинска помощ за децата от 07.00 ч. до 19.00 ч. 2.Компетентни добре подготвени специалисти. 3.Следи се за здравословното състояние на децата и спазването на здравно-хигиенните норми и изисквания. .4. Медицинският кабинет е напълно обновен и оборудван- шкафове, кушетка, боядисване	1 Работа по здравни проекти
5.Учители и медицинските специалисти учат децата да спазват правилата за безопасност при работа с различни материали и предмети. 6.Пълноценно се използва дневният режим, като профилактично средство за психическо и физическо здраве. 7.Има строг пропускателен и санитарно-епидемиологичен режим, хигиенни условия и рационално хранене. 8.Акцентира се върху овладяване на знания и умения за здравословен начин на живот.	**Вътрешен потенциал:** 1.Изграждане на навици за безопасно движение и култура на поведение на улицата; действие при бедствия, аварии, катастрофи и пожари. 2. Периодично здравно информиране на родителите по различни въпроси 3.Насищане на режима с активна двигателна дейност- голям физкултурен салон, режим на открито през лятото, закалителни процедури, провеждани от мед. сестри

1.8.. Хранене
Храната се подготвя според изискванията на Наредба №6/10.08.2011г. на МЗ за здравословното хранене на децата. Менюто се изработва от технолози. То се предоставя на вниманието на родителите за цялата седмица. Менюто е задължително за изпълнение. Родители, учители, пом.персонал и медицинските сестри заедно работят за създаване на нужните навици и умения у децата.

Децата се хранят пет пъти дневно. Учителките, мед. сестри и пом. възпитателките следят децата да се хранят пълноценно. Според възрастта се спазват и изискванията за самообслужване. Контролът за качеството на храната се осъществява от директора и мед. специалист.

2. Идентификация на проблемите

2.1. Общи проблеми:

- Недостатъчна финансова осигуреност на цялостния процес в детската градина

2.2. Специфични проблеми:

- Увеличава се броя на деца със СОП и поведенчески проблеми още от предучилищна възраст;
- Недостатъчен ресурс за осигуряване на социалните асистенти за работа с деца със СОП;
- Затруднена идентификация на деца, нуждаещи се от допълнителна подкрепа, поради нежелание на родителите и неглижиране на проблема
- Проблеми с някои родители – неразбиране на спецификата във възпитанието и отглеждането на децата в предучилищна възраст. Проява на неоправдани претенции и изисквания, опит за неспазване на утвърдени правила, незачитане достойнството на учители и помощен персонал

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН
ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ВИДОВЕТЕ ДЕЙНОСТИ В ДГ № 35 «ДЕТСКА РАДОСТ»ВАРНА

Стратегическият план на детското заведение има за цел да усъвършенства управлението и качеството на дейността, като се направи структуриране на цялостната система на труда в него, представляващи от една страна дейностите, които се реализират и от друга страна - елементите, осигуряващи условията за реализация на тези дейности.

Въз основа на анализа на социума, на профила на детската градина , си поставяме следните:

ГЛОБАЛНИ ЦЕЛИ

1.Осигуряване на оптимални условия и усъвършенстване организацията на дейностите за повишаване качеството и ефективността на педагогическото взаимодействие с децата в условията на образователна промяна.

2.Обединяване усилията на екипа и родителската общност за развитие и функциониране на ДГ „Детска радост”, като институция със съвременен облик, устойчивост и конкурентноспособност

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Стратегическа цел 1:

Повишаване ефективността на управлението на детската градина чрез усъвършенстване на стила и методите за демократизация и хуманизация на управленския процес, прозрачност в управлението, самоуправление.

Стратегическа цел 2:

Повишаване качеството и ефективността на образователния процес, нивото на подготовка и развитие на децата чрез личностно-ориентирания подход, стимулиране на творческите заложби и потенциала на всяко дете.

Стратегическа цел 3:

Усъвършенстване професионалните компетентности на учителите чрез оптимизиране на квалификационната дейност.

Стратегическа цел 4:

Ефективно управление на финансови, човешки и материални ресурси за обогатяване цялостната дейност и осигуряване на съвременна и адекватна материална и технологична обезпеченост на ДГ - насочени към успех за утвърждаване имиджа на ДГ

Стратегическа цел 5:

Изграждане на ефективна политика за партньорство с институции, взаимодействие и активно приобщаване на родителската общественост за каузата на ДГ.

Приоритетни области за изпълнение на стратегическите и специфични цели в дейността на детската градина (съгл. чл. 263, ал. 4 от ЗПУО-ДВ, бр. 11 от 2023 г.)

1. Качество на образованието и мерки за неговото повишаване:

1.1. Планиране, организация и контрол на дейността на детската градина.

1.2. Осъществяване на привлекателен и мотивиращ процес на образование, възпитание и социализация.

1.3. Интелектуално, емоционално, социално, духовно - нравствено и физическо развитие и подкрепа на всяко дете в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите му;

1.4. Придобиване на компетентности, необходими за успешна личностна и професионална реализация;

1.5. Придобиване на компетентности за прилагане на принципите за устойчиво развитие;

1.6. Ранно откриване на заложбите и способностите на всяко дете и насърчаване на развитието и реализацията им;

1.7. Формиране на устойчиви нагласи и мотивация за учене през целия живот;

2. Патриотично възпитание, формиране на национално самосъзнание и общочовешки ценности на децата:

2.1. Възпитаване на чувство за принадлежност към род и Родина, съпричастност, приятелство;

2.3. Опознаване на най – близките до детското светоусещане общности – семейство, детска градина, училище, приятелски кръг;

2.4. Подготовка за ефективно социално общуване и постепенно навлизане на общочовешките ценности в детския свят;

2.5. Формиране на толерантност и уважение към етническата, националната, културната, езиковата и религиозната идентичност на всеки;

2.6. Формиране на толерантност и уважение към правата на децата и хората с увреждания.

3. Осигуряване на условия за физическа активност и участие в спортни дейности:

3.1. Обновяване и обогатяване на материалната база.

3.2. Осъществяване на максимален ежедневен престой и дейности на открито на децата ;

3.3. Повишаване на познавателната, творческа и двигателна култура на децата от най – ранна детска възраст, чрез обучение и игри на открито;

3.4. Развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето;

3.5. Приобщаване на родителите към участие в спортни дейности.

4. Гражданско, здравно, екологично интеркултурно образование:

4.1. Формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за гражданско поведение;

4.2. Здравословното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето;

4.3. Формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление на разумно използване на ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие;

4.4. Усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на отношения, формиране на позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия и мултикултурна среда;

5. Механизъм по съвместна работа с институциите по обхващане и включване в системата на предучилищното образование на деца в задължителна предучилищна възраст:

5.1. Разработване и изпълнение на комплекс от ефективни мерки и дейности за обхващане и задържане на деца в задължителна ПУВ.

5.2. Подобрени резултати от учебно – възпитателната работа и личностна подкрепа на всяко дете.

6. Предоставяне на равни възможности за обучение и/или възпитание:

6.1. Гарантиране на достъп не само до образование, но и до осигуряване на смислово участие, постижения и успех.

6.2. Готовност и нагласа за промяна на детската градина, като система, за да отговори на нуждите на всяко дете за приобщаването – предполагаме равни възможности за участие и научаване, като се зачита личният избор при изготвяне на учебната програма и осигуряването на педагогическата подкрепа.

7. Приобщаване на децата:

7.1. Осигуряване на приобщаващо образование за всички деца в детската градина, независимо от техните силни или слаби страни в която и да било област, като те стават част от общността.

7.2. Подкрепа на самостоятелната активност на детето, с което да се подпомогне овладяването на важни житейски и социални умения;

активно участие в образователния процес;

7.3. Вариативност при организацията на образованието и възпитанието;

7.4. Партньорски отношения с родителите.

8. Противодействие на тормоза и насилието:

8.1. Да се оказва съдействие на органите по закрила на детето в риск в случай, че в детската градина има деца, които са жертви на насилие, или в случаи на кризисна ситуация.

8.2. Да се създадат по-оптимални възможности за популяризиране и подобряване на ефективността на системата за закрила на детето и превенция на риска.

9. Превенция на риск от ранно отпадане от системата на предучилищното образование

9.1. Разработване и изпълнение на комплекс от ефективни мерки и дейности за обхващане и задържане на деца в задължителна ПУВ.

9.2. Подобрени резултати от учебно – възпитателната работа и личностна подкрепа на всяко дете.

Конкретните задачи и дейности за стратегическо развитие и усъвършенстване на ДГ № 35 «Детска радост» Варна са в логическа връзка с поставените Глобални цели и Стратегически подцели, а именно:

I. ЗАДАЧИ

Задача №1 / към Стратегическа цел 1/ :

Да се осъществяват демократични, хумани и партньорски взаимоотношения на директора и работещите в ДГ № 35 «Детска радост» .

Дейности

- Реално участие на по-голяма част от членовете на колектива в управлението на детската градина.
- Изработване на годишни планове, правилници, длъжностни характеристики, план-графици за работа и т.н.

- Използване на информационни, комуникационни технологии и средства в ръководството и дейността.
- Управление на принципа на консенсуса.
- Непрекъснато информиране за: дейността на директора, състоянието на резултатите от възпитателно-образователната работа;
- Възможност за колективно обсъждане при вземане на важни решения.

Критерии за измерване: Промяна в принципите на управление.

- Директорът - индикатор, вдъхновител и добър организатор за постигане на целите, гъвкавост в методите за тяхното постигане.
- Опростена организационна структура и управленско взаимодействие; предприемчивост.
- Всеотдайност, компетентност, приемственост на служителите.
- Едновременно обвързаност и свобода.
- Реалните възможности на детската градина.
- Бързина и гъвкавост при вземане на управленски решения.

Ресурси - Интелектуални информационни, финансови, материално-технически, кадрови ресурси.

Очаквани резултати: Оперативно управление на детската градина - целенасочено и силно ръководство, прозрачност в управлението.

- Непрекъснато подреждане, съгласуване, координиране на отделните звена, елементи и действия на системата за постигане на най-добри резултати в съответствие с поставените цели.
- Педагозите да разглеждат детската градина като специфичен вид предприемаческа организация.
- Включването им в изработване на политиката на детското заведение - на иновации.
- Екипен принцип при решавенето на проблеми.
- Добра система за контрол.
- Икономическа самостоятелност и право на преразпределение на собствените лимитни средства - делегиран бюджет**.**
- Автономия съчетана с контрол на резултатите в организационната култура. СРОК: 5 г.

Задача №2 /към Стратегическа цел 2/

Да се акцентира върху интелектуално, емоционално, социално, духовно-нравствено и физическо развитие и подкрепа на всяко дете в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите му

Дейности

- Прилагане на образователна стратегия за уникалност на детското заведение.
- Съобразяване на образователния процес с националните и европейски ценности, стратегии и очаквания;
- Пълноценно използване на дневния режим като профилактично средство за психическо и физическо здраве.
- Пълноценно използване на подвижни игри, детски спортове, с цел динамично развитие на децата.
- Изграждане на навици за безопасно движение и култура на поведение на улицата; действие при бедствия, аварии, катастрофи и пожари.
- Акцентиране върху овладяване на знания и умения за здравословен начин на живот.
- Усъвършенстване езиковото обучение на децата.
- Уеднаквяване изискванията между семейството и детската градина за отглеждане, обучение, възпитание и подготовка на децата за училище.
- Осъществяване на приемственост и интеграция между детската градина и училищата в района.

- Приобщаване на децата към общочовешките и национални ценности, добродетели, култура и традиции.
- Организиране на отдих за децата.

Критерии за измерване

- Системно диагностициране и проследяване динамиката в развитието на децата.
- Родителски срещи.
- Анкети с родителите на децата.

Ресурси

- Интелектуални, финансови и материално-технически ресурси.

Очаквани резултати

- Овладяване в максимална степен на държавните образователни стандарти за предучилищно възпитание и подготовка - комплексна диференцирана система на оценяване на постиженията на децата в усвояването на знания и умения.
- Работа в екип /работни групи/.
- Инвестиране в човешки капитал - децата
- По-голяма активност и сътрудничество на педагози, медицински сестри и родители - екипи от съмишленици.

СРОК: 5 години

Задача № 3 /към Стратегическа цел 2/

- Да се гарантира подкрепа на отворения характер на образованието в детството – равен шанс за всички деца.

Дейности

- Прогресивно развитие, чрез възпитание.
- Обучение в демократично гражданство.
- Адаптиране плановете на групите към индивидуалните особености на децата.
- Изграждане на социално-балансирана среда и самоутвърждаване на детето в условията на сигурност и подкрепа.
- Установяване на сътрудничество между педагогическия екип, семействата, обществеността и специализираните институции за изработване и прилагане на стратегия за опазване ценностите на детството, защита правата на децата, превенции срещу насилието.
- Работа по проекти свързани със здравното, спортното, екологичното и приобщаващо образование на децата.

Критерии за измерване

- Правила и изисквания на детската градина към родителите за пълноценната работа с децата.

Ресурси

- Интелектуални, финансови и материални ресурси.

Очаквани резултати

- Реализация на желани резултати.
- Високо качество на образователно-възпитателния процес.
- Инвестиране в човешки капитал - децата
- Готовността на децата за предотвратяване и преодоляване на вредните и опасни фактори на жизнената дейност.

СРОК: 5 години

Задача № 4 /към Стратегическа цел 2/

- Да се осигури общата и допълнителната подкрепа съобразно с държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.

Дейности
- Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти.
- Обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики при работата с едни и същи деца, с цел повишаване ефективността на педагогическите подходи
- Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения. (Общата подкрепа за личностно развитие в детската градина, която е насочена към превенцията на обучителните затруднения, се изразява във включване на отделни деца в дейности според техните потребности, установени след ранното оценяване)
- Изграден и функциониращ оптимално екип за подкрепа за личностно развитие в детската градина
- Изграждане на специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти за работа с децата със СОП;
- Обучение за работа с деца с поведенчески проблеми
- Изработване на план за подкрепа на дете със СОП, съобразно идентифицираните силни страни, затрудненията и индивидуалните особености на децата.
- Установяване на сътрудничество между педагогическия екип, семействата, обществеността и специализираните институции за изработване и прилагане на стратегия за опазване ценностите на детството, защита правата на децата, превенции срещу насилието.
- Кандидатстване с проектни предложения по общински програми за приобщаващо образование

Критерии за измерване
- Изисквания на екипа за подкрепа към родителите за пълноценната работа с децата.
- Диагностициране и проследяване динамиката в развитието на децата.

Ресурси
- Интелектуални, финансови и материални ресурси.

Очаквани резултати
- Реализация на желани резултати.
- Социализиране и приобщаване на децата със СОП.
- Спечелени и реализирани общински/ национални проекти за приобщаващо образование

СРОК: 5 години

Задача № 5 /към Стратегическа цел 3/
- Да се обогатяват личностните и професионални компетенции на педагогическите специалисти и непедагогическия персонал

Дейности
- Избор на програми и форми за квалификация от педагогическите специалисти.
- Оптимизиране на информационно-образователната среда, с цел въвеждане на изпреварващо обучение за иновативни практики.
- Участие в квалификационни форми, с цел придобиване на квалификационни кредити
- Използване на разнообразни стратегии за обучение, които да стимулират заложбите и интелектуалното развитие на децата .
- Създаване на условия за качествена вътрешноинституционална квалификация.
-Повишаване на личната професионална квалификация- ОКС, ПКС

Критерии за измерване

- Поддържане на перманентна ефективна квалификация и преквалификация на служителите - създаване на мотивирани служители - осигурени възможности за квалифициране на персонала.
- Самооценка и чувство за собствено достойнство
- Благоприятен социален климат.
- Оползотворяване на работното време.

Ресурси

- Интелектуални, информационни, финансови и материално-технически, кадрови ресурси.
- Инвестиции в човешки капитал.

Очаквани резултати

- Добър микроклимат, стимулиращ пълноценна положителна изява**;** климат на откритост, доверие и сътрудничество.
- Кариера по хоризонтала, чрез разширяване на квалификацията.
- Текучество на кадри – под 1%.
- По-високо трудово възнаграждение.
- Опазване на психическото здраве на педагози, медицински сестри и пом.възпитатели.

СРОК: 5 години

Задача № 6 /към Стратегическа цел 5/

Да се изгради екип от съмишленици, чрез привличане на различни социални партньори за осигуряване на материален, емоционален и интелектуален комфорт на деца и служители в ДГ «Детска радост»

Дейности

Задълбочаване на контактите с Обществен съвет и Училищното настоятелство, с обществени организации и институции, отворени към проблемите на детската градина и привличане на допълнителни източници за подпомагане на дейността и подобряване на материално-техническата база

Критерии за измерване

- Материален, емоционален и интелектуален комфорт на деца и служители в детската градина
- Реализиране на съвместни координирани действия със семейството и социалните партньори за развитието на възпитателно-образователната работа и за финансово-материалното подпомагане на детската градина.

Ресурси

- Интелектуални, информационни, финансови, материално-технически, кадрови ресурси.

Очаквани резултати

- Максимално удовлетворяване на потребностите и желанията на родителите и децата.
- Утвърждаване имиджа на ДГ «Детска радост» Варна, като конкурентноспособна, желана и предпочитана от родителите и децата им детска градина.
- Брой получени финансови и материални средства от дарители, спонсори и тяхното ефективно реализиране.

СРОК: 5 години

Задача № 7 /към Стратегическа цел 4/

Да се подобри материално-техническата база и екстериора и интериора на сградния фонд на детската градина.

Дейности

- Подмяна на решетките на парното на втория етаж
- Текущи и неотложни ремонти

-Цялостна подмяна на площадките за игра на двора
- Нова визия на Биоградинката
- Вътрешно ситуиране на помещенията и осъвременяване на интериорния дизайн.

Критерии за измерване

- Материален, емоционален и интелектуален комфорт на деца и служители.
- Добро стопанисване.
- Директор - мениджър.

Ресурси - Финансови и материално - технически ресурси.

Очаквани резултати

- Подобряване и обогатяване на материално-техническата база и физическата среда и информационно осигуряване на ДГ.
- Реализирани проекти.
- Прозрачност на получени и разходвани средства и материали;
- Ефективно реализиране на средствата.

СРОК: 5 години

VII. ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ:

1. Административно-управленска дейност:

1.1. Търсене на нови източници за подпомагане дейността на детската градина – участие в проекти и програми на общинско, национално и международно ниво;

1.2. Популяризиране на постиженията на деца и учители;

2. Образователно-възпитателна дейност:

2.1. Използване на съвременни методи и подходи за развитие

2.2. Използване индивидуална и групова организация на работа;

2.3. Усъвършенстване на процесите на планиране, организиране и провеждане на съдържателен педагогически процес;

2.4. Въвеждане на нетрадиционни и интерактивни техники в образователния процес;

3. Квалификационна дейност:

3.1. Включване на учителите в обучителни програми за работа с мултимедия, педагогически иновации;

3.2. Участие на учителите в курсове за придобиване на по-висока ПКС

3.3. Обогатяване на информационна банка – библиотечен, мултимедиен фонд, портфолиа на децата;

3.4. Обмяна на опит – паралелно, допълващо, циклично.

4. Социално-битова и финансова дейност:

4.1. Обогатяване и поддържане на материално-техническата база:

- Обогатяване на игровата и дидактична база; смяна на остарели мебели…
- Осъвременяване на интериора в коридорите и занималните
- Цялостна реконструкция на дворните площадки

4.2. Организиране на различни (антистрес дейности) туризъм, спорт и културни дейности.
5. Финансово осигуряване изпълнението на стратегията:
5.1. Финансиране от държавния и общински бюджет;
5.2. Разработване на проекти за външно финансиране;
5.3. Привличане на спомоществователи,партньори, съмишленици;
5.4. Собствен труд на служителите и родителите –пролетно почистване ,боядисване,зацветяване,санитарна резитба и др. в детската градина.

VIII. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Гъвкавост и вариативност при решаване на проблемите;
2. Творческо развитие;
3. Промяна в мотивите и нагласите на педагогическия колектив;
4. Емоционален комфорт и успешна адаптация на децата. Формиране на чувство за приобщеност към социалната среда;
4. Използване на нови педагогически технологии;
5. Мобилност на мениджърските и управленски функции на директора;
6. Разширяване контактите на детската градина с други социални и обществени фактори;
7. Обогатяване на педагогическата информираност на родителската общност.

IX.. ПОЛИТИКИ

МЕРКИ ЗА ПОВИШАВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО В ДЕТСКА ГРАДИНА № 35 ”ДЕТСКА РАДОСТ”

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ:

Въведение

Управлението на качеството е непрекъснат процес на организационно развитие, основан на анализиране, планиране, изпълнение на дейности, оценяване и внасяне на подобрения в работата на детската градина.

Повишаването на качеството на образованието се постига чрез приемственост и синхрон между проверените традиции на българската образователна система и предизвикателствата на съвременните иновации и технологии.

Мерките за повишаване на качеството на образованието са съобразени с изискванията на ЗПУО, за модернизирне на образователната система и с общия интерес ДГ да се превърне в привлекателна среда за обучение, възпитание и социализация на децата и да участва в модели за „учене през целия живот“, които започват от детската градина.

Оценяване на качеството на образованието се извършва чрез самооценяване и инспектиране.

Самооценяването се извършва при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за управлението на качеството в институциите, а инспектирането - при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за инспектирането на детските градини и училищата.

Съобразно изисквания в Закона за предучилищното и училищното образование, свързан с управлението на качеството в детската градина, е въведено изискването за самооценяване (вътрешна система за управление на качеството в училищата и детските градини). То се извършва ежегодно от

• от комисия в детската градина;

• чрез дейности, процедури и критерии, определени от детската градина.
Областите, които подлежат на самооценяване, са:
• **управлението** - ефективното разпределяне, използването и управлението на ресурсите за повишаване на качеството в институцията;
• **образователният процес**, който включва обучение, възпитание и социализация;
• **взаимодействието** на образователната институция с всички заинтересовани страни.
- Взаимодействие на детската градина с родителската общност
- Дейността на Обществения съвет съм детската градина
В процес ана оценяване участват децата от различните възрастови групи, учителите, директора , другите педагогически специалисти, както и родителите.
Етапи на самооценяването :
1. Определяне на работната група;
2. Обучение на членовете на работната група;
3. Подготовка - определяне на дейностите, процедурите, критериите, показателите и инструментите за самооценяване;
4. Провеждане на информационна кампания сред учителите, другите педагогически специалисти и родителите;
5. Проучване на мнението на родителите за качеството на образователните услуги и цялостната дейност на институцията
6. Провеждане на самооценяването;
7. Обработване на информацията от проведеното самооценяване;
8. Анализиране на получените резултати от самооценяването;
9. Предлагане на мерки за повишаване на качеството на предоставяното образованието, възпитанието и социализацията на всички участници в процеса на самооценяване;
10. Изготвяне на доклад- анализ за процеса на самооценяване, оценка на резултатите и постиженията, от проведенат дейностот самооценяването;
10. Утвърждаване на доклада от самооценяването.
Докладът от самооценяването съдържа:
1. информация за условият на вътрешната и външната среда, в която функционира детската градина през периода на самооценяването;
2. данни за използваните инструменти при самооценяването;
3. данни за резултатите от самооценяването,
4. сравнение на данните с резултатите от предходното самооценяване;
5. анализ на резултатите от самооценяването;
6. предложения за мерки за внасяне на подобрения в работата на институцията за повишаване на качеството на предоставяното образование, срокове и отговорни лица за тяхното изпълнение.
Новата концепция за подобряване на качеството на образованието изисква положителни промени в областите:
- **управление на образованието** - гарантирано участие на гражданското общество в изработването, прилагането и мониторинга на стратегиите за развитие на образованието;
- **образователна среда** - изграждане на толерантна, здравословна и сигурна образователна среда, насърчаваща индивидуалното развитие; ясно определени задължителни знания и умения; привлекателни форми на обучение, представящи

разбираемо учебното съдържание; измерими образователни резултати; широко навлизане на нови информационни и комуникационни технологии;

- **учителска професия** - целенасочени политики в областта на квалификацията на учителите;
- **мониторинг** - създаване на системи за ефективно измерване на образователните постижения и системи за мониторинг на дейността на учителя и образователната институция.

Мерките за повишаване на качеството на предлаганото образование в ДГ№ 35 „Детска радост“ Варна се основават на:

• Закона за предучилищното и училищното образование,
• Националната стратегия за развитие на педагогическите кадри
Наредба № 5 на МОН за предучилищното възпитание

I. ВИЗИЯ

Мисията на ДГ № 35 „ ДЕТСКА РАДОСТ” се свързва с необходимостта да се гарантира среда за учене чрез игра, съобразена с възрастовите особености и гарантираща цялостното развитие на детето, както и възможности за опазване на физическото и психическото му здраве.

Цялостната дейност на детската градина е организирана по посока усвояване на моралните ценности и добродетели, етични модели на безопасно поведение на детето .

Възпитание и обучение според държавните образователни стандарти в духа на демократичните ценности, адекватно ориентиране в динамично променящия се съвременен свят и създаване на високоотговорно поведение за участие в обществения живот.

Усвояване и формиране на общочовешки и национални ценности, развитие на индивидуалността и стимулиране на творческите заложби, духовно, физическо и социално образование и развитие на децата .

Утвърждаване на ДГ № 35 „ ДЕТСКА РАДОСТ” в желано и любимо място за децата, с подходящо организирани пространства за игра, познание и общуване, в ценено място за сътрудничество и взаимодействие

Стратегическите цели в ДГ „ Детска радост“ са насочени към:

1.Постигане на ефективна връзка между детската градина, семейството и социалните институции.

2.Осигуряване на условия за успешно реализиране насоките на МОН за развитие на личностните качества на децата. Утвърждаването на хуманно- личностния подход, като основен фактор в педагогическите взаимодействия.

3.Структуриране на оптимална педагогическа среда , която да подкрепя, стимулира и развива детето.

4.Мотивиране на педагогическия екип за повишаване на квалификацията и прилагане на иновативни подходи и практики в образователния и възпитателен процес.

Основни приоритети:

- **Приобщаващо образование**
- **Екологично възпитание**
- **Спорт**
- **Изкуство**
- **Проектно- ориентирана дейност, прилагане на STEM технологии и подходи**

II. ПЛАНИРАНЕ И РЕАЛИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИ ЗА САМООЦЕНЯВАНЕ, ПРОИЗТИЧАЩИ ОТ ПРИОРИТЕТИТЕ НА ДГ №35 „ ДЕТСКА РАДОСТ”

/1/ Повишаване на качеството на предоставяното образование, възпитание и социализация

1. Цели:

• Осигуряване на качествено и ефективно образование, възпитание и социализация.

• Разширяване и стимулиране на формите за обучение и възпитание в дух на демокрация, гражданска отговорност и патриотизъм, здравно и екологично възпитание, физическа активност и спорт, приобщаващо образование

• По-широко навлизане на нови методи на педагогическо взаимодействие и обучение (интерактивност, иновативност, проектна работа).

2. Дейности за постигане на целите:

• Повишаване познавателната активност на децата при педагогическото взаимодействие

• Създаване на условия за изяви на децата.

• Повишаване качеството на публичните изяви на децата.

• Осъществяване на допълнителна работа с децата. Откриване на заложбите на всяко дете и насочване на развитието му в област, в която то ще изяви най-добре своя потенциал. Развиване и подобряване на индивидуалната и диференцирана работа с децата.

• Прилагане на подходи, основани на демократични принципи и развити образователни модели, свързани с повишаване успеваемостта на децата в обучението;

• Поставяне на детето в активна позиция по отношения на усвояването на нови знания и практическата им приложимост ;

• Използване на иновативни педагогични методи и форми за предаване и усвояване на знания;

• Извършване на ефективна диференцирана работа с с деца със СОП;

• Стриктно спазване на изискванията:

- за безопасност на труда и правилника за вътрешния ред, закони и наредби, свързани с образованието, опазване на живота и здравето на децата;

- за превенция на различни форми на дискриминация сред деца, педагогически и непедагогически персонал;

- за здравословни и безопасни условия на обучение, възпитание и труд;

• Засилване взаимодействието с родителите и други заинтересовани представители на общността;

• Използване на създадени мултимедийни материали;

• Повишаване на социалните умения на децата чрез подпомагане на физическото, социалното и личностното им развитие;

• Реализиране превенция на насилието и агресията сред децата и утвърждаване на позитивни модели на поведение;

• Подкрепа на изявата и развитието на даровитите деца;

/2/ Развитие на системата за поддържане и повишаване квалификацията на учителите

1. Цели:

• Утвърждаване на авторитета и подпомагане на кариерното развитие на учителите, работещи в детската градина.

• Продължаване /Оптимизиране/ структурата на изградената система за квалификация.

• Разработване на вътрешна система за повишаване на качеството на резултатите.

2. Дейности за постигане на целите:

• Усъвършенстване на създадената система за квалификация, повишаване личната квалификация от всеки учител.
Провеждане на въвеждаща, поддържаща и надграждаща квалификация на педагогическата колегия.

• Използване на разнообразни форми на квалификационна работа - проблемна група, практикум, тренинг, семинар, лектория, дискусия, участие в научна-практическа конференция, информация от библиотека, интернет.

• Създаване на възможност за повишаване на професионално-квалификационната степен за всеки член на педагогическата колегия.
• Създаване на условия за повишаване реалните резултати от възпитанието и обучението - засилване качеството на предварителната подготовка, спазване задълженията, произтичащи от ЗПУО и вътрешните правилници и наредби.
• Обмен на информация и съобщения чрез електронната поща.
• Участие във формите за квалификация, организирани на регионално и национално ниво.
• Разширяване и усъвършенстване на моделите и формите за контрол, чрез разработване на актуализирани оценъчни карти.
• Създаване на механизъм за вътрешен мониторинг и контрол на качеството

/3/ Утвърждаване на детската градина, като институция прилагаща иновативни подходи:

1. Цели:

• Използване на иновативни технологии;
• Реализиране на ефективна рекламна кампания за използване на иновативните технологии и отразяване постиженията на детската градина;

2. Дейности за постигане на целите:

• Осигуряване на условия за използване на иновативни технологии;
• Прилагане на иновативни методи и технологични средства за обучение
• Организиране „Ден на отворените врати" в детската градина.
• Изготвяне и издаване на информационни, рекламни и други видове табла, рекламни материали и електронни информационни средства, поддържане на динамичен сайт на детската градина.

/4/ Осигуряване на равен достъп до качествено образование и възпитание

1. Цели:

• Осигуряване на качествено и ефективно образование, възпитание и социализация
• Надграждане на знания и умения с цел развитие потенциала на всяко дете и възможност за пълноценна социална реализация
• Обучения за работа с деца със СОП

2. Дейности за постигане на целите:

• Диференциране на грижите спрямо различните потребности на децата.
• Работа с деца със специални образователни потребности
• Изграждане на действаща система от консултации за детската градина.
• Интегрирано обучение на деца със СОП или хронични заболявания и деца от уязвими групи
• Стимулиране участието на децата в пресъздаването на национални традиции и обичаи, както и вътрешно- институционални прояви и инициативи

/5/ Удовлетворяване на образователните потребности на даровити деца

1. Цели:

• Откриване на талантливи деца и насърчаване да развиват потенциала си.
• Създаване на условия за изява на даровити деца в съответствие с техните желания и възможности.
• Развиване ефективността на връзката учител - родител.
• Чрез творческото развитие на децата да се работи активно в посока утвърждаване на детската градина не само като образователен, но и като духовен и културен център.

2. Дейности за постигане на целите:

• Изграждане на подходяща среда за даровити деца чрез активното съдействие на педагогическата колегия.
• Мотивиране и подкрепа на даровитите деца за участие в различни изяви на различни нива - конкурси, пленери, състезания, олимпиади и други.
• Информиране и мотивиране на даровити деца за кандидатстване в програми с финансова подкрепа.

/6/ Взаимодействие с родителската общност и другите заинтересовани представители на местната общност

1. Цели:

• Осъществяване процеса на подготовка, обучение и възпитание на децата във взаимодействие и сътрудничество с родителите им.
• Развиване на конструктивна комуникация във взаимоотношенията в съответствие със ЗПУО.
• Прилагане на модели на поведение, основани на идеите и принципите на гражданското образование.
• Спазване на единни педагогични изисквания и стандарти за поведение и успеваемост.

2. Дейности за постигане на целите:

• Повишаване на уменията за работа с родители.
• Предоставяне на възможност и оказване на необходимото съдействие на родителите за:
- срещи с учителите в определеното приемно време или в друго удобно за двете страни време;
- участие в родителските срещи;
- присъствие и при желание от тяхна страна да бъдат изслушани, когато се решават въпроси, които засягат права и интереси на детето им;
- консултиране по въпроси, свързани с възпитанието на децата от специалист;
- запознаване срещу подпис с Правилника за дейността и Правилника за вътрешния ред в детската градина; сключване на споразумение между директора и родителя за взаимно спазване на установените правила в детската градина
• Педагогическата колегия периодично и своевременно да предоставя информация за успеха и развитието на децата в образователно-възпитателния процес;
• Консултиране на родителите за възможностите и формите за допълнителна работа с детето с оглед максимално развитие на заложбите му, както и за възможностите за оказване на педагогическа и психологическа подкрепа от специалист, когато това се налага
• Участие на родители в отбелязване на празници, изяви, годишнини , традиции на детското заведение

8/ Подобрения във външната и вътрешната среда на детската градина

1. Цели:

• Създаване на условия за активна образователно-възпитателна дейност.
• Подобряване равнището на административно обслужване.
• Естетизация на околната среда.
• Наличие на модерна материално-техническа база за обучение в съответствие с изискванията на ДОС

2. Дейности за постигане на целите:

А. Подобрения във външната среда:

• Поддръжка на състоянието на външната среда.
• Поддръжка на зелените площи.
• Оформяне на двора на детската градина.

Б. Подобрения във вътрешната среда:
• Планиране на дейности за подобряване на средата, в която се работи – обзавеждане на стаи, кабинети, коридори.
• Поддържане постигнатото ниво на технологично развитие. Стремежът е предоставяне на учителите на съвременна техника за осъществяване на интерактивно обучение- лаптоп, интерактивна дъска.
В. Поддържане на модерна ИКТ среда:
• Осигуряване на ефективна ИКТ среда за съхраняване и използване на електронно съдържание.
• Актуализиране на иновативните технологии в образованието.
• Активно участие в електронната свързаност на образователните институции.
• Развитие на безжичната инфраструктура /тип Wi-Fi свързаност/ на територията на детската градина.

ГРАФИК НА ДЕЙНОСТИТЕ НА ВЪТРЕШНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, ВЪЗПИТАНИЕТО И СОЦИЛИЗАЦИЯТА В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

№	ЕТАПИ НА САМООЦЕНЯВАНЕТО	ОТГОВОРНИК	СРОК
1	Определяне на работната група за самооценяване на качеството	Директор	м. септември
2	Обучение на работната група	Директор	м. септември
3	Подготовка - определяне на дейностите, процедурите, критериите, показателите и инструментите за самооценяване	Директор РГСК	м. септември
4	Провеждане на информационна кампания сред учителите, другите педагогически специалисти и родителите	Директор РГСК	м. септември
5	Провеждане на самооценяването	РГСК	м. Октомври, май
6	Обработване на информацията от проведеното самооценяване	РГСК	м. Октомври, май
7	Анализиране на получените резултати от самооценяването	РГСК	м. Октомври, май
8	Предлагане на мерки за внасяне на подобрения в работата на институцията за повишаване на качеството на образование	РГСК	Постоянен, при необходимост

9	Изготвяне на доклад от самооценяването	РГСК	м. юни
10	Утвърждаване на доклада от самооценяването	Директор	м. юни

ПРОГРАМА ЗА ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

I.Същност и цели на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурно образоване

1.Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са взаимносвързани и формират интердисциплинарен комплекс, насочен към придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности и на компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда.

2.Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.

3.Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.

4.Екологичното образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка , с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.

5.Интеркултурното образование е насочено към усвояване на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращи позитивно отношение към разнообразието във всички обрасти на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурната среда.

Целите на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в детската градина са изграждане на начална ориентация на детето да:

- ✓ разбира основните общочовешки ценности;
- ✓ познава институциите;
- ✓ зачита значимостта на околните;
- ✓ приема и зачита различията между хората и културите;
- ✓ осъзнава и цени своята културна идентичност;
- ✓ взаимодейства с членовете на семейството си, общността и другите хора по конструктивен и уважителен начин;
- ✓ изразява обосновано и критично гражданската си позиция;
- ✓ бъде активно, да изразява мнение и да поставя цели;

- ✓ носи отговорност за поведението си, за постъпките си, за своя живот и този на другите хора;
- ✓ има основни знания за здравословен начин на живот;
- ✓ познава и спазва основните норми за екологична култура и поведение с оглед опазване на природата и създаване на устойчива околна среда;
- ✓ има основни познания за глобалния свят и неговите общи ценности.

II. Начини и форми на осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование

В детската градина гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява във всички възрастови групи под ръководството на учителите

- интегрирано в основните форми на педагогическо взаимодействие образователни направления в съответствие със седмичното разпределение ;
- интегрирано в допълнителните форми на педагогическо взаимодействие;
- в работата по различни проекти
- в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие по реда и при условията на държавния образователен стандарт за приобщаващо образование.

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в ДГ се осъществяват от учителите на групите с помощта на интерактивни методи и техники /обсъждане ,мозъчна атака , упражнение , образователни игри , ролеви игри , работа в малки групи ,договаряне на правила за съвместна работа .

III. Институционална политика на ДГ“Детска радост“ Варна за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование

За осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в детската градина се разработват институционална политика, която подкрепя и осъществява гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, определя конкретните подходи и начини на организация на вътрешните процеси и дейности за осъществяването им.

Институционалните политики за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурно образование в детската градина са насочени към изграждане и поддържане на институционална организационна култура, която насърчава спазването на споделени правила, процедури, традиции и колективни ценности.

Конкретните дейности се планират по месеци в годишния план на ДГ и тематичното разпределение на образователни ситуации по групи в съответствие с ДОС по образователни направления

1.Тематичните области са свързани с:

- ✓ Патриотичното възпитание и изграждането на национално самочувствие;
- ✓ Толерантността и интеркултурния диалог;
- ✓ Безопасността на движението по пътищата;
- ✓ Защита при бедствия и аварии и оказване на първа помощ;

- ✓ Превенция на насилието, справяне с гнева и агресията, и мирно решаване на
- ✓ конфликти.
- ✓ Опазване на околната среда

Политиките на ДГ за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са насочени към изграждане и поддържане на демократична организационна култура в ДГ, която насърчава спазването на споделени правила, процедури, традиции и колективни ценности

2.Политиките в ДГ включват:

2.1.Ритуали, свързани с:

- откриване и закриване на учебната година;
- официално раздаване на удостоверенията за завършена IV ПГ;
- награждаване на отличили се деца и учители;
- честване на Националния празник на Република България, Деня на славянската писменост и култура, Деня на народните будители, други официални празници;
- изпращане на завършилите ПГ.

2.2.Възпитаване в трайни навици за отдаване на почит и израз на националното самосъзнание чрез:

- изслушване на националния химн в тържествени за държавата и ДГ моменти
- отбелязване на годишнини на значими събития от българската история.

2.3.Поддържане на позитивен психологически климат и позитивна образователна среда за диалог между участниците в образователния процес чрез :

- организиране на изяви на деца пред деца ;
- целенасочената съвместна дейност между детската градина и семейството ;
- работа по проекти .

IV. Дейности и мероприятия

Възпитаване на дисциплинираност и гражданско поведение чрез:

1. Образователната дейност и дейности извън ДГ
2. Спазване на правила за поведение в детските групи
3. Участие на децата в учебни евакуации

Възпитаване на национално самочувствие и продължаване на националните традиции.

1. Честване на всички национални празници
2. Запознаване със символи на Република България и българското знаме, държавен химн, герб, език, и др.)
3. Изграждане на система за сътрудничество на родители, ОС, културни институции,

фирми , НПО .

Здравно образование и екологично възпитание на децата

1. Провеждане на здравни беседи на децата
2. Организиране на екологически целесъобразна достъпна трудова дейност на детето в зелените зони в и около детската градина
3. Отбелязване Деня на Земята , на водата ,Черно море

Възпитаване в интеркултурна среда.

1. Провеждане на беседи, свързани със създаване на климат за сътрудничество на етническите и културните групи в групите
2. Създаване на мултикултурни общности (отбори,екипи в групите), за да се подобрят междугруповите отношения.

Развиване на физическата дееспособност на децата

1. Реализиране на дейностите по вътрешноинституционален проект :»Движението- извор на здраве, сила и вдъхновение», всекидневно провеждане на обща за всички групи утринна гимнастика във физкултурния салон

V. Рамкови изисквания за резултатите от обучението по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование

1.Рамковите изисквания за резултатите от обучението по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование са насочени към надграждане и разширяване на изискванията за резултатите от обучението, определени в ДОС за предучилищното образование.

2. Рамковите изисквания за резултатите от обучението по всеки един от елементите на интердисциплинарния комплекс са определени в Наредба №13 ,както следва:

Гражданското образование

Междуличностни отношения;
Социална среда;
Правата на деца и възрастни;
Демократично гражданство;
Идентичности и различия в обществото;
Социална политика, справедливост и солидарност

Здравно образование

Психично здраве и личностно развитие
Физическо развитие и дееспособност;
Превенция на употреба на психоактивни вещества;
Безопасност и първа помощ;
Сексуално здраве;

Лична хигиена;
Хранене

Екологично образование

Вода, почва, въздух;
Енергия и климат;
Биологично разнообразие;
Потребление и отпадъци;
Общество и околна среда

Интеркултурно образование

Културни идентичности;
Културна осъзнатост;
Културни различия, толерантност и конструктивни взаимодействия;
Интеркултурно образование и права на човека;

- **БДП -** в съответствие с програма за обучение по БДП по възрастови групи в ДГ

3 Учителите по своя преценка използват, комбинират и адаптират рамковите изисквания за резултатите от обучението съобразно проучените интереси и потребности на децата.

ДГ»Детска радост» работи по редица проекти в областта на здравното, екологично и приобщаващо образование:

- :»Движението- извор на здраве, сила и вдъхновение»
- « Да се храним разумно»
-« Големият лов на растения»
-« Вкусната биоградинка»Раковинка»

VI.За реализиране на целта и дейностите в годишния комплексен план се планират конкретни дейности, които спомагат за реализиране на основните цели и задачи на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование.

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА ДЕТСКА ГРАДИНА

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за превенция на ранното напускане е основен инструмент за планиране на дейностите по задържане на децата от отпадане от детска градина. Водещите нормативни документи при изготвянето на Програмата на ДГ „Детска радост “ за превенция на ранното напускане на образователната система са:

- Закон за предучилищното и училищното образование;
- Наредба за приобщаващото образование;
- Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система /2013 – 2020 г./.

2. ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ

2.1.Икономически – безработица, ниски доходи, понижен жизнен стандарт, бедност и др.;

2.2. Социални – родителска незаинтересованост, конфликти, противоречия, отрицателно въздействие на домашната среда, ниско образование на родителите;
2.3. Образователни – недостатъчен обхват на децата в детската градина, трудно усвояване на учебното съдържание, липса на мотивация;
2.4. Етнокултурни – липса на мотивация на родителите и др.;
2.5. Институционални - недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище; недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане;
2.6. Причини свързани със здравния статус – недостатъчна подготовка на образователните институции да интегрират деца със специални образователни потребности.,

3. ЦЕЛ

Осигуряване на равен достъп и подкрепа за развитие и приобщаване в системата на предучилищното възпитание и подготовка като предпоставка за равноправно социално включване и пълноценна личностна реализация и участие в развитието на местните общности и страната.

4. ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

1. Разработване, изпълнение и мониторинг на цялостна и интегрирана политика за повишаване на обхвата в образователната система въз основа на междусекторно сътрудничество при ясно разпределение на отговорностите и взаимодействие между различните равнища на управление.
2. Идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на детска градина, с оглед ограничаване на последиците от тях.
3. Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование.
4. Увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите и стимулите за включване в образование и обучение.
5. Изграждане на широко публично доверие и подкрепа за политиките за превенция и намаляване на преждевременното напускане на образователните институции.

5. КЛЮЧОВИ МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА ДЕТСКА ГРАДИНА

Постигането на стратегическата и оперативните цели на Програмата се осъществява чрез:
- Превенция, която цели предотвратяване на възникването на предпоставки за преждевременно напускане на детска градина, както и ограничаване на условията, които го благоприятстват..
- Интервенция, която цели създаването на условия за ограничаване на преждевременното напускане при отчитане на конкретните заплахи на равнището на отделните лица, следвайки принципа за решаване на проблемите на най-ниско равнище.
- Компенсиране, което има за цел да подпомогне преждевременно напусналите образователни институции отново да се включат в образованието, като им бъдат предложени разнообразни и достъпни форми за завръщане в системата на образование и обучение.

6. КЛЮЧОВИ МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСКАНЕ НА ДЕТСКА ГРАДИНА

6.1. Осигуряване на позитивна образователна среда.

Позитивната образователна среда е свързана с ясно дефиниране на правата, задълженията и отговорностите на участниците в образователния процес за осигуряване на условия за образование, благоприятстващо развитието на личността на всяко дете , както и с подобряване взаимодействието в образователните институции.

6.2. Повишаване качеството на образованието като предпоставка за развитие на личността на всяко дете и предотвратяване на преждевременното напускане на детска градина.
Постигането на по-добри резултати от обучението на децата спомага за преодоляване на евентуални пречки пред развитието им, за придобиване на ключовите компетентности и осигурява възможности за личностна реализация.
6.3. Осигуряване на достъп дообразование и повишаване на качеството на образованието за децата от уязвими етнически общности.
Политиката за всеобхватно, достъпно и качествено образование се отнася до всички български деца без оглед на тяхната етническа принадлежност. Детската градина осъществява трайни мерки за осъществяване на образователната интеграция на децата и съхранение и развитие на тяхната идентичност.
6.4. Достъп до качествено образование за деца със специални образователни потребности.

7. ДЕЙНОСТИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА МЕРКИТЕ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСКАНЕ НА ДЕТСКА ГРАДИНА

7.1. Разработване и изпълнение на собствена програма за превенция;
7.2.Подобряване на капацитета на педагогическите екипи за идентифициране на причините за отпадане, разработване и прилагане на механизми за контрол, оценка и самооценка на дейността на директора и педагогическите специалисти по отношение намаляването на отсъствията, разработването на система за намаляване на отсъствията на децата ;
7.3. Партньорство с други заинтересовани страни и специалисти за работа с уязвими семейства и общности;
7.4. Развиване на дейности в подкрепа на всяко дете;
7.5. Активно взаимодействие между родители, деца и педагогически специалисти;
7.6. Разработването на система за ранно предупреждение в детската градина ;
7.7.Превантивни дейности свързани с идентифициране на децата, застрашени от преждевременно напускане на образователната институция, както и на причините за всеки конкретен случай.
7.8.Прилагане на съвременни подходи на преподаване, съобразени с индивидуалността на детето като партньор в образователния процес;
7.9.Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на детска градина;
7.10. Формиране на нагласа за учене през целия живот от най-ранна възраст;
7.11. Осигуряване на екипи за подкрепа на личностно развитие, за деца със специални образователни потребности, включващи необходимите специалисти, осигурени от РЦПППО – Варна
7.12. Осигуряване на подкрепяща среда.

8. КЛЮЧОВИ МЕРКИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСНАЛИТЕ ДЕТСКА ГРАДИНА

8.1. Повишаване участието и ангажираността на родителите.
Родителите и местната общност са участници в процеса на образование. Те са основен фактор за подпомагане на децата в риск от преждевременно напускане на образователната система.
8.2. Подкрепа за развитието на децата за осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на децата е необходима и допълнителна подкрепа. Тя се предоставя на деца : със специални образователни потребности; с хронични заболявания; в риск; с изявени дарби, като ограничава преждевременното напускане на училище и предотвратява социалното изключване.

8.3. Прилагане на системи за ранно предупреждение. След идентифициране на децата, застрашени от преждевременно напускане на детска градина и причините за това, се прилагат конкретни мерки за всяко застрашено дете.
8.4. Развитие на занимания по интереси.
Заниманията по интереси имат доказан ефект като средство за повишаване удовлетвореността на децата от живота в детската градина и ограничаване на преждевременното напускане на образователната институция;
8.5. Подпомагане на деца, застрашени от преждевременно напускане на детска градина, по финансови причини.

9. ДЕЙНОСТИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА МЕРКИТЕ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСКАНЕ НА ДЕТСКА ГРАДИНА

9.1. Повишаване отговорността на родителите и тяхната активност за сътрудничество с учителите и ръководството на детската градина с цел развитието на децата им с фокус върху родители от уязвими групи за насърчаване на редовното посещаване на детската градина;
9.2. Провеждане на Училище за родители;
9.3. Провеждане на социално – педагогически тренинги с родители;
9.4. Провеждане на открити практики с участието на родители;
9.6. Въвеждане на съвременни подходи за управление на дисциплината за преодоляване на фрагментарността в това отношение и постигане на последователна политика в областта на възпитанието;
9.7. Дете в риск:
- работа със семейството на детето;
- насочване към работа с психолог
9.8. При липсата на финансови средства на семейството за осигуряване на редовното присъствие и активното участие на децата в образователния процес може да се осъществи целева финансова подкрепа, която включва частично или пълно заплащане на таксите от общината в детските градини за децата от семейства с ниски доходи.

10. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

За изпълнение на Програмата важно значение има сътрудничеството между всички пряко ангажирани институции. Всички участници в образователния процес /семейство, детска градина, институции/ трябва да бъдат еднакво отговорни и ангажирани за постигането на поставените цели.

Механизъм за противодействие на тормоза и насилието

Тормозът в детската градина обхваща широк спектър от прояви. Това е явление със сериозни размери, което оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват или наблюдават.

Въвеждането на общ механизъм за противодействие на тормоза се налага от разбирането, че реален напредък в справянето с насилието може да бъде постигнат само в резултат на прилагането на последователна и целенасочена политика, която се споделя и следва от цялата образователна общност и се подкрепя от всички отговорни институции.

I. ИЗМЕРЕНИЯ НА НАСИЛИЕТО МЕЖДУ ДЕЦАТА

Какво е насилие?

В България в официална употреба е дефиницията на понятието **„насилие“**, дадена в параграф1, т. 1-5 от допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето. Две от определенията имат пряка връзка с насилието от деца върху деца, което е обект на настоящия механизъм.

Физическо насилие е „причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето”.

Психическо насилие „са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда”.

Сексуално насилие и злоупотреба над дете според определението на СЗО е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табута на обществото”.

Тормозът спада към насилието над дете и се третира с мерките на Закона за закрила на детето. Според чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за закрила на детето, всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила.

Тормозът между връстници се разглежда от много автори като групов феномен (Craig and Peplar, 1997). Случаите на насилие се извършват в групова среда, в присъствието на други връстници и в отсъствието на възрастни. Дан Олвеус (Olweus, 1993) определя тормоза като сбор от *съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на един ученик или група*.

Ключови в разбирането за тормоза са следите характеристики на това поведение:

- злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;
- извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот;
- повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Тормозът обхваща много широк спектър от поведения: преки нападения (удряне, заплаха или принуда, дразнене, подигравка, наричане с обидни прякори, сексуални забележки, откраднване или повреждане на лични вещи) или непреки (например разпространяване на слухове или насърчаване на другите да отхвърлят или изключат някого от приятелската среда). Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

Физически тормоз – например, блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

Вербален тормоз – словесни изрази, които имат за цел да унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите. Включва подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

Психически тормоз – например, подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;

Социален тормоз – например, избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на злобни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране;

Сексуален тормоз – представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накърняване на достойнството на лицето, и по-специално създаване на смущаваща, враждебна, деградираща (принизяваща), унизителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някой и подигравки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.

Тормозът може да се случва както във физическата среда, така и във виртуалната среда (кибертормоз). Бурното развитие на електронните комуникации през последните години доведе до нарастване на проявите на насилие, които се извършват чрез интернет или мобилен телефон. Тук спада разпространяването на: обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронните средства за комуникация или в социалните мрежи;

- разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават: снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозапис в интернет или по други канали без негово съгласие, кражба на самоличност, разпространение на слухове в социалните мрежи др.

Един от признаците, че дете може би е жертва на кибертормоз, е рязката смяна на настроението и поведението му при използване на интернет или при получаване на обаждане по мобилен телефон – например детето става мълчаливо и боязливо.

Физическият тормоз е формата, която възрастните най-често забелязват и затова често мерките за справяне обикновено са насочени именно към нея. Психическият и социалният тормоз по-трудно могат да бъдат установени, тъй като те не са така видими, а и децата, от своя страна, нямат нагласата да споделят с възрастните за своите преживявания.

В много случаи социалният и психическият тормоз, като обидните думи и прякори, социалното изолиране и други се подценяват и считат за нормална част от процеса на социализация и израстване на децата.

Тормозът, независимо от това как се упражнява, е деструктивен и опасен вид насилие.

Следователно усилията за справяне с насилието от деца над деца в детската градина трябва да бъдат насочени към всички проявления на това явление, а не само към неговите физически форми.

Разпознаването на физическото насилие включва следните физически и поведенчески показатели:

- различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, постоянни или чести червени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапване;
- неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително едносрични отговори;
- безпокойство и крайности в поведението - от агресивност до пасивност;
- лоша представа за себе си - децата смятат, че са заслужили насилието;
- прекалена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него;

- влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания, главоболие, отпадналост;

Разпознаването на психическото насилие включва следните физически и поведенчески показатели:

- детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува с връстниците си;
- агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието, упорито непослушание, самонараняване;
- внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или за нивото на развитие на детето;
- бягане и криене
- загуба на доверие, неучастие в общите занимания в детската градина, ниска самооценка;
- психосоматични симптоми.

Разпознаването на сексуалното насилие включва както изброената по-горе симптоматика, така и различни прояви на сексуализирано поведение (имитация на сексуален акт, разголване, използване на език, свързан със сексуални действия и т.н., които са нехарактерни за съответната възрастова група деца).

2. ПОЛИТИКА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Основен принцип при изграждането на политика за противодействие на тормоза в детската градина е прилагането на цялостен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на по-сигурна среда. За да се изгради защитната мрежа е необходимо да се поставят ясни граници, да се формират ценности, да се създадат правила и процедури, които не допускат прояви на насилие и тормоз в детската градина.

Причините за насилието са много и комплексни и детската градина трудно би могло да повлияе на всички. То може обаче успешно да намали тези фактори, които са свързани със средата в детската градина и които допринасят за проявата на агресия и за утвърждаване на агресивни модели на поведение, чрез:

- системни усилия за възпитаване у децата на социални умения и нагласи, които не допускат насилие във взаимоотношенията;
- подобряване на физическата среда в детската градина (с фокус върху групите), която не съдържа предпоставка за изява на агресивното поведение и в същото време създава условия за формирането на групата като общност;
- следване на последователни стъпки за подкрепа и разбиране на последиците от насилието и за справяне с неприемливото поведение на децата, които не наблягат на наказанието.

Политиката на равнище детската градина и на равнище група е осъществяването на дейности по превенция и интервенция (реакция).

Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието. Превенцията поставя приоритет върху дейности на равнище група, например създаване на правила на отношения в групата, морално възстановяване на щета, тематични дискусии. Дискусиите са възможност в групата да се поставят за обсъждане въпроси, които вълнуват или смущават децата, като по този начин се създава пространство за отработване на агресията чрез говорене, разиграване на ситуации, тяхното обсъждане и съответно осмисляне.

Интервенциите включват действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на тормоз, като се отчитат индивидуалните потребности на всяко дете, въвлечено пряко или косвено в ситуацията, и се прилага принципа на най-добрия интерес на детето. В по-голямата си част интервенциите включват отговора на детската градина при възникнали ситуации на тормоз.

Система за предотвратяване и противодействие на тормоза в детската градина

Дейности на равнище детската градина

Превенцията на равнище детската градина включва оценка на проблема, създаване на координационен съвет, изготвяне на план за противодействие на тормоз и създаване на единни правила.

• ***Оценка на проблема***

Оценката и анализирането на проблема е първата стъпка към неговото решаване. Оценката на проблема изисква да се даде отговор на следните въпроси: Осъзнава ли се проблемът и какво се знае за него? Кои видове и какви форми на тормоз има в детската градина? Колко често те се проявяват? Къде са местата, на които най-често се случват? Кои са участниците? Как се е реагирало до момента? Какво следва да се предприеме, за да бъде реакцията ефективна?

Оценката се извършва в началото и в края на учебната година. Тя се организира от ръководство. За целта се използват редица инструменти, като специални въпросници, дискусии с участие на цялата общност, фокус групи с деца, учители и родители и др. Резултатите от оценката и наличието на проблем се обсъждат на педагогически съвет с участието и на непедагогическия персонал, а в подходящ формат – и с родителите и децата. В края на учебната година при нужда може да се проведе среща с участието на цялата общност или серия от фокус групи с деца от различни възрасти, родители, учители и др.

• ***Създаване на координационен съвет***, който отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза.

Съветът се ръководи от заместник –директора по учебната дейност и включва учители и родители, представители на ОС и УН..

• ***Изготвяне на план за съответната учебна година за противодействие на тормоз***

На базата на извършената оценка в началото на всяка учебна година координационният съвет изготвя план за съответната учебна година за противодействие на тормоза. Този план съдържа описание на всички дейности по превенция и интервенция на равнище група и детска градина, с оглед на потребностите, вследствие от оценката в началото и в края на годината. Той е със срок една учебна година и се актуализира всяка учебна година.

• *Създаване на единни правила*

Този процес се свързва със следните дейности:

1. формулиране на предложения от всяка група за правила на поведение и ценности;
2. обобщаване на всички предложения за правила на поведение и ценности, направени от групите и формулиране на общи ценности и правила, които са част от политиката на детската градина.
3. договаряне на единен механизъм, включително разписани ясни отговорности, за реагиране при всяка проява на тормоз и насилие;

4. разработване на предложения за промени в Правилника за дейността на детската градина и обсъждането им с общността;
5. приемане на съгласуваните промени;
6. прилагане на програми за развитие на личните и социалните умения на децата;
7. ясно разпределение на конкретни отговорности на всички възрастни в детската градина;
8. използване на подхода за работа с връстници (peer education), които трябва да станат естествените помощници при реализирането на всички видове интервенции, както по отношение на децата, които са обект на тормоз, така и по отношение на децата, които упражняват насилие;
9. повишаване квалификацията на учителите за работа с програмите, включително реализиране на специализирани обучения за определени категории от работещите в детската градина за справяне с критични ситуации и други;
10. разработване на мерки за привличане на родителите;
11. разработване на процедури и механизми за осигуряване на непрекъснато съгласуване на интересите и потребностите на отделните групи, съставляващи общността в детската градина;
12. информиране и актуализиране на информацията за наличните ресурси в общността
13. съществуващи услуги и програми за превенция и противодействие на насилието и тормоза в детската градина;
14. осигуряване на реални партньорства с външни на детската градина служби, организации и специалисти;
15. насочване към здравни и социални услуги за децата и техните семейства

Дейности на ниво група

.С цел създаване на пространство, в което се говори открито за тормоза:

¬ По време на занятие учителката запознава децата със същността и видовете тормоз между децата;

¬ Учителката използва формите на групова работа, дискусия, споделяне на опит за разясняване на проблема;

Учителките провеждат разговори с родителите в индивидуални или групови срещи за това какво е тормоз, в какви форми се среща в детската градина.

Всяка група заедно с учителките изработва общи правила на поведение в детската градина. Уточняват се мерките мерките в случай на нарушаване на правилата.Правилата се поставят на табло в групата.

Дейности на ниво общност

Училищната комисия за превенция на ученици/деца жертви на насилие или в риск от насилие и тормоз и при кризистна интервенция, съгласувано с директора на училището /ДГ, осигурява реални партньорства с външни за училището организиции, служби и специалисти: ¬ Дирекция "Социално подпомагане" - Отдел „Закрила на детето” ¬ Общинска комисия за БППМН – ¬ МВР – Детска педагогическа стая – ¬ „Център за превенция на насилието и престъпността“; ¬ други

ДЕЙСТВИЯ ЗА СПРАВЯНЕ С УСТАНОВЕН ТОРМОЗ

По-голямата част от ситуациите на тормоз могат да бъдат овладяни от учителите, а някои от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест. Важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата.

За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват. Ако се касае просто за „приятелска игра“ учителят може да се намеси, за да предупреди децата да внимават да не се наранят. Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз е необходимо да се предприемат следните действия:

Прекратяване на ситуация на тормоз.

Задължение на всеки учител/служител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел, като:

¬ В случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно;

¬ Важно е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение.

1. Реакции спрямо детето, упражнило тормоз.

1.1. Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи „подходът за възстановяване на щетата“. Той се прилага от учителката на група.

¬ Учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, показва ясно, че проблемът е в начина на поведение, че хората правят грешки, които следва да бъдат поправени, без да се налагат наказания;

¬ Ключов момент във възстановяването на щетата е, че учителят разговаря с детето, а то само избира и решава как ще поправи грешката си. С това негово решение трябва да се съгласи и потърпевшия от тормоза ;

¬ След изясняване на ситуацията и постигане на договорка, учителката за определен период от време проследява поведението на децата и дава обратна връзка;

1.2. При повтаряне на едни и същи нарушения на правилата се прилага подходът за възстановяване на щетата, уведомяване на Училищната комисия за превенция на деца жертви на насилие или в риск от насилие и тормоз и при кризистна интервенция , като се съставя протокол за тормоз.

¬ Учителката уведомява родителите за случилото се, както и за предприетите действия за разрешаване на ситуацията;

¬ Разговорът се провежда в партньорски взаимотношения, като се предоставя отворено пространство за споделяне на техните опасения и гледни точки;

¬ Родителите трябва да бъдат запознати, че критиките, обидите и неглижирането на другото дете от тяхна страна само ще задълбочат конфликта;

¬ От разговора могат да бъдат изведени конкретни договорки кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат;

¬ Учителят насочва родителите за консултация с детски психолог.

1.3. При много сериозно ниво на тормоз – злоупотреба със сила, както и при екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето, телесния интегритет, както на детето-жертва, така и на детето-извършител се уведомява Дирекция социално подпомагане

– Отдел за защита на детето, Държавната агенция за закрила на детето или МВР.

¬ Учителят или служителят, станал свидетел на подобен тормоз, ако не може да се справи сам е длъжен да потърси помощ от други лица, намиращи се в района на инцидента;

¬ След прекратяване на физическия контакт между лицата, свидетелят на тормоза уведомява директора на детската градина и регистрира ситуацията на насилие като попълва заявка за извършване на консултативна и превантивна дейност в ситуация на насилие до Председателя на Училищната комисия за превенция на ученици жертви на насилие или в риск от насилие и тормоз и при кризистна интервенция;

¬ Директорът свиква Училищната комисия за превенция на ученици жертви на насилие или в риск от насилие и тормоз и при кризистна интервенция и уведомява отдела за „Закрила на детето" по местоживеене, местната комисия за БППМН, РИО и полицията;

¬ Училищната комисия за превенция на ученици жертви на насилие или в риск от насилие и тормоз и при кризистна интервенция обсъжда ситуацията на свое работно заседание и съставя протокол за тормоз, уведомява учителите на групата и родителите на учениците като ги насочва към местната комисия за БППМН и полицията, ОЗД и общината по силата на координационния механизъм.

2. Реакции спрямо детето, който е обект на тормоз Работата с деца, които са обект на тормоз, трябва да бъде насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.

¬ Учителят говори с детето, по възможност още същия ден (или веднага след като е разбрал за случая, ако се касае за ситуация, за която е научил случайно) и да разбере какво точно се е случило;

¬ Необходимо е да се подчертае поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се;

¬ Учителят наблюдава детето в следващите дни, за да се увери как се чувства и при необходимост отново разговаря с него.

IV. СИСТЕМА ЗА НАСОЧВАНЕ КЪМ ДРУГИ СЛУЖБИ

1. Регистриране на ситуации на тормоз.

¬ Създава се единен регистър за описване на ситуации на училищен тормоз;

¬ Всяка ситуация на тормоз се описва в заявка до председателя на училищната комисия за превенция на деца жертви на насилие или в риск от насилие и тормоз и при кризистна интервенция от учители/служителя, който я е наблюдавал с цел проследяване развитието на случая във времето и планиране на подходяща интервенция;

¬ Заявката съдържа кратко описание на всяка ситуация, кога се е случила, кои са участниците и какви мерки са били предприети;

¬ Регистърът се съхранява при директора;

2. Насочване към други служби.

В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на отдел „Закрила на детето" по местоживеене.

Като първа стъпка се уведомява директора на детската градина, който е задължен да уведоми съответния отдел „Закрила на детето” по местоживеене и отдела за „Закрила на детето”, на чиято територия е детската градина, местните комисии за БППМН, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.

В тази връзка е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на социалните работници от отделите „Закрила на детето” към Дирекциите „Социално подпомагане”. Социалният работник е професионалистът, който може да проучи ситуацията, в която се намира детето, условията, при които живее, родителският капацитет и при необходимост да предприеме мерки, които да подпомогнат детето и семейството като цяло.

АЛГОРИТЪМ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА МЕХАНИЗМА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО В ДГ »ДЕТСКА РАДОСТ» ВАРНА

1. Запознаване на педагогическите специалисти и останалите служители с Механизма за противодействие на тормоза и насилието на общо събрание на екипа на детската градина.
2. Създаване/актуализиране на институционалните политики в съответствие с препоръките, описани в Механизма.
3. Създаване на Координационен съвет – състав (председател, членове) със заповед на директора на образователната институция.
4. Извършване на „оценка на ситуацията“ в началото на учебната година и анализ на резултатите от Координационния съвет.
5. Изготвяне/актуализиране на едногодишен план от Координационния съвет на базата на резултатите от „оценката на ситуацията” в детската градина. Планът съдържа ясни срокове, ангажименти и отговорности за дейностите по превенция и интервенция на насилието и тормоза, като следва няколко задължителни стъпки:

5.1. Дейности за превенция

- Създаване/актуализиране на Етичен кодекс на институцията;
- Създаване/актуализиране на правила в Правилника за дейността на детската градина (първа стъпка на ниво група и втора – на ниво институция);
- Осигуряване на участие на децата в подготовката, организирането и реализирането на дейностите по превенция;
- Планиране на конкретни дейности по превенция на ниво група –отбелязване на празници, участие в инициативи, уъркшопи, организиране на ателиета и др.;
- Планиране на конкретни дейности за реализиране на партньорство с родители -провеждане на тематични срещи, организиране на работилници за родители и др.

5.2. Дейности за интервенция

- Създаване/актуализиране на процедури за действие при инциденти, работа по случай, включително насочване към услуги;
- Въвеждане на Дневник за случаи на насилие и тормоз за съответната учебна година. Всяка, описана в дневника ситуация, съдържа следната информация: дата, група, участници, вид насилие и ниво, какво е предприето като действие, подпис на служителя.

6. Изготвяне на годишен доклад от Координационния съвет и препоръки за създаване на по-сигурна образователна среда до ръководството на институцията.

V. Политика на ДГ №35 „Детска радост“ Варна за превенции и интервенция на насилие и тормоз

Принципи, ценности, философия

Основен принцип при изграждането на политиката за противодействие на тормоза в ДГ№35 »Детска радост» Варна е прилагането на цялостен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на сигурна среда за обучение и възпитание на децата. Изграждането на защитна мрежа поставя ясни граници за формирането на ценности, правила и процедури, които не допускат прояви на насилие и тормоз в ДГ. За ранното откриване на причините за насилие в ДГ, както и успешното намаляване на факторите, които са свързани със средата в ДГ и които допринасят за проявата на агресия и за утвърждаване на агресивни модели на поведение, ДГ №35»Детска радост» Варна работи всекидневно чрез:

- системни усилия за възпитаване у децата на социални умения и нагласи, които не допускат насилие във взаимоотношенията;
- подобряване на физическата среда в ДГ (с фокус върху занималните), която не съдържа предпоставка за изява на агресивното поведение и в същото време създава условия за формирането на групата като общност;
- работа с нагласите към активно участие в дейностите, които намаляват съревнователния елемент между децата за сметка на екипната работа и споделяне на проблеми в общността на групата
- следване на последователни стъпки за подкрепа и разбиране на последиците от насилието и за справяне с неприемливото поведение на децата.

Политиката на ДГ№35»Детска радост» Варна се реализира на равнище детска градина и на равнище група, като на всяко едно от тези равнища се осъществяват дейности по превенция и интервенция (реакция).

Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието. Превенцията поставя приоритет върху дейности **на равнище група** например създаване на правила на отношения в групата, морално възстановяване на щета, тематични разговори в подходящо време, като по този начин се създава пространство за отработване на агресията чрез говорене, разиграване на ситуации, тяхното обсъждане и съответно осмисляне.

Интервенциите включват действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на тормоз, като се отчитат индивидуалните потребности на всяко дете, въвлечено пряко или косвено в ситуацията, и се прилага принципа на най-добрия интерес на детето. В по-голямата си част интервенциите включват отговора на ДГ при възникнали ситуации на тормоз.

Разработване и въвеждане на система за предотвратяване и противодействие на тормоза в детската градина

Дейности на равнище детска градина

Превенцията на равнище детска градина включва оценка на проблема, създаване на координационен съвет, изготвяне на план за противодействие на тормоза и създаване на единни вътрешни правила.

Оценка на проблема

- Оценката на тормоза в ДГ№35»Детска радост» Варна се организира от ръководството на ДГ със съдействието на координационен съвет /КС/ за справяне с насилието в началото и в края на всяка учебна година с цел определяне на формите и видовете тормоз, участниците в тормоза и местата, където най-често се случва. За целта могат да се използват редица инструменти, като специални въпросници, анкети, дискусии с участие на цялата градинска общност, фокус групи с деца, учители и родители и др.
- Оценката на тормоза (с един от изброените в т.1 инструменти) се извършва от учителите по групи до 3 седмици от началото на учебната година и до 3 седмици преди края на учебната година.
- Резултатите се обработват в десетдневен срок от КС за справяне с насилието.

- След обобщаване на резултатите от изследването, резултатите от оценката и наличието

на проблем се анализират на педагогически съвет.

Създаване на координационен съвет

Със заповед на Директора на ДГ№35»Детска радост» Варна е създаден координационен съвет с ясни функции и делегирани отговорности, който отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза. Съветът се ръководи от председател - учител и включва учители, и родители.

Изготвяне на план за съответната учебна година за противодействие на тормоза

В началото на учебната година КС изготвя план за противодействие на училищния тормоз. Този план съдържа описание на всички дейности по превенция и интервенция на равнище група и ДГ. Той е със срок една учебна година и се ревизира и актуализира всяка учебна година.

Създаване на единни вътрешни правила

КС за справяне с насилието, съгласувано с учителите по групи обобщава всички предложения за правила на поведение и ценности, направени от групите и формулира

общоградински ценности и правила, които стават част от вътрешно-градинската политика.

КС за справяне с насилието, съгласувано с учителите по групи договаря единен механизъм с ясно разписани отговорности, за предотвратяване и реагиране при проява на тормоз и насилие в детската градина.

- Администраторът на сайта на ДГ отговаря за запознаване на градинската общност с настоящия „Механизъм за противодействие на тормоза в ДГ№35»Детска радост» Варна, като публикува всички документи на сайта на ДГ.
- Планират се обучения за повишаване на квалификацията на учителите в областта за справяне с тормоза и насилието, с критични ситуации и др.
- родителски срещи и в приемното време на учителите по групи;
- разработване на мерки за привличане на родителите;
- осигуряване на реални партньорства с външни на ДГ служби, организации и специалисти, предлагащи услуги и програми за превенция и противодействие на насилието и тормоза;

Интервенцията на равнище ДГ включва водене на Дневник и процедури за управление на информацията, иницииране на работа по случай и насочване на случай към други служби.

Дневникът със случаи се създава единствено за целите на анализа и планирането на цялостна градинска политика за противодействие на насилието и тормоза в ДГ. В него се документират единствено ситуациите, съответстващи на нива две и три според приетата класификация, при които е необходима и намесата на координационния съвет. Ситуацията, която следва да се впише в Дневника със случаи, съдържа следната информация: дата; какво се е случило – кратко описание на ситуацията, кога се е случило, кои са участниците; кой служител е регистрирал ситуацията – име и подпис; какво е предприето като действия (интервенция); кои отговорни участници са информирани (институции, органи, родители); как е приключила ситуацията или на какъв етап е и какво предстои. На базата на вписаните ситуации, координационният екип извършва оценка на риска. Екипът е отговорен за анализа и разпознаването на деца, които участват и се въвличат в ситуации на тормоз, без значение дали извършват проявите или са пострадали от насилието. Анализът е подчинен на цели за извеждане на необходимост от индивидуална работа по случай с дете, което се намира в ситуация на риск. Екипът създава процедура за откриване и работа по случай в ДГ.

Процедура за откриване и работа по случай

При предприемане на индивидуална работа по случай с дете на базата на направения анализ, координирането на работата се осъществява от учителите по групи.

Насочване на случаи към външни служби

При идентифициране на ситуация на тормоз, следва незабавно да се уведомят органите за закрила на детето: ОЗД и/или полиция. Уведомяването е задължение на всеки гражданин по силата на Закона за закрила на детето (ЗЗД), следователно сигнал до отдел „Закрила на детето“ и/или Районно управление „Полиция“ трябва да подаде гражданинът или служителят на ДГ, идентифицирал тормоза. Това може да бъде учител, възпитател, директор, служител от непедагогическия персонал, както и Координационният съвет като колективен орган. Уведомените институции започват проверка на сигнала по реда на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция. Конкретните стъпки при подаване на сигнал за тормоз към външни служби са представени в Приложение 2. Кой, кога и къде може да подава сигнал за дете в риск?

Интервенцията на равнище група се отнася до ситуациите от ниво едно и две според приетата класификация. Съвместни действия между учителите. В случай че са налице поредица от ситуации от първо ниво, в което са въвлечени различни участници, може да се предприемат допълнителни занимания с цялата група . За целта би могъл да се покани и външен за ДГ специалист. Ако са налице други повторяеми фактори – например ситуациите се случват по едно и също време или в един и същи час и т.н., тези фактори следва да се вземат предвид и по преценка на учител, който ги констатира, да се информира координационния съвет. Ситуацията от второ ниво се вписва в Дневника за случаи на тормоз, като са определени участниците, направен е анализ от координационния съвет и са предприети мерки, които могат да включват индивидуална работа по случай и/или работа с групата

Включване на родители

При включване на родителите се има предвид следното:

- Във всички случаи е необходимо родителите на засегнатите деца да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от ДГ действия за разрешаване на ситуацията;
- В разговора е важно да се акцентира върху необходимостта родителите да не критикуват другото дете, а да се опитат да погледнат на ситуацията през погледа на другата страна;
- Родителите трябва да бъдат запознати, че критиките, обидите и неглижирането на другото дете от тяхна страна само ще задълбочат конфликта;
- Разговорът трябва да бъде проведен на подходящо място, в партньорски взаимоотношения, като се предостави отворено пространство за споделяне на техните опасения и гледни точки;
- От разговора могат да бъдат изведени конкретни договорки кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат;
- Учителят може да насочи родителите за консултация с други специалисти при необходимост.

Ресурсна обезпеченост

ДГ е необходимо да осигурява:

- изградени механизми за взаимодействие с различни институции;
- обучени специалисти за интервенция в ситуации на тормоз в ДГ, а при липса на такива да се обърне към външни за ДГ специалисти, които са обучени за интервенция в ситуации на тормоз; информация, материали по темата за насилието и тормоза в ДГ, информация за наличните ресурси в общността и други.

Класификация на формите на насилие и тормоз и предприемане на съответни действия
Първо ниво – нарушаване на правила

Ниво на тормоз	Отговор на ДГ	Документиране	Последователност на процедурите за интервенция
Форми на физическо насилие са например: леко удряне, бутане, щипане, драскане, дърпане на коса, хапане, подритване, замърсяване или разрушаване на нечия собственост Форми на психическо насилие са например: омаловажаване, клюкарене, обиждане, осмиване, засрамване, подвикване, ругаене, клеветене, подигравки, унижение, заплахи, неприлични коментари, измисляне на прякори, изключване Форми на сексуален тормоз са например: показване на неприлични жестове и действия, вербален тормоз със сексуално съдържание, разпространение на истории и изображения със сексуален подтекст. Форми на кибертормоз са например: обидни обаждания и изпращане на обидни съобщения(SMS, MMS, съобщения в социалните мрежи, др.)	Действията се предприемат от учител заедно с родител, като се осъществява педагогическа работа-индивидуално, за група деца, за цялата група При наличие на щети от материален характер-те се възстановяват Ако педагогическата работа не дава резултата и насилственото поведение се повтаря, а последстнвията се по-сериозни, то тогава следва да се предприемат действия, предписани за ситуации от второ или трето ниво	Не се регистрира в дневника със случаи, защото са първа проява на насилие и не се тълкува като тормоз	1)Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници 2)Учителят подробно се информира за случилото се 3) Уведомяване на родител 4)Консултации - предприемане на индивидуални разговори с участниците. 5) Мерки и действия от страна на у-л– намиране на решение, което удовлетворява страните и служи за пример на наблюдателите. 6) Мониторинг на предприетите мерки и действия.

Второ ниво – повтаряне на едни и същи нарушения на правилата или с по-сериозни последици:			
Ниво на тормоз	Ниво на тормоз	Документиране	Последователност на процедурите за интервенция
Форми на физически тормоз са например: шамаросване, удряне, стъпкване или късане на дрехи, ритане, обграждане, плюене, отнемане и разрушаване на нечия собственост, дърпане на нечий стол изпод него, дърпане за уши или коса. **Форми на психически тормоз** са например: изнудване, заплашване, несправедливо наказание, забрана за общуване, отхвърляне и манипулация, подигравки, отправени пред целия клас обиди; интригантстване, разпространяване на слухове, публично отхвърляне и игнориране, неприемане, манипулиране и използване. **Форми на сексуален тормоз** са например: сексуално докосване, показване на порнографски материали, показване	Действията се предприемат от учител, заедно с психолог , представител на координационния съвет и задължително участие на родител, като се уведомява директорът По преценка се подава сигнал до ОЗД и/или полиция. КС прави оценка на риска и може да даде становище за иницииране на работа по случая	Ситуацията на тормоз се описва в Дневника за ситуации на тормоз от свидетел или учител Възстановяване на щети при наличие на такива	1)Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници. 2)Учителят подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие. Всеки служител, които е станал свидетел на насилието, може да подаде сигнар към ОЗД 3) Учителят съобщава на КС за случая. Прави се оценка на случая и по преценка директорът подава сигнал от името на институцията до ОЗД и/или полиция и се инициира работа по случая 4)Уведомяване на родител 5) Мерки и действия-работа на КС: анализ на ситуациите от регистъра и предприемане на работа по случая 6)Проследяване изпълнението на предприетите мерки и действия

на интимни части на тялото и сваляне на дрехи, подтикване или принуждаване към сексуални действия, заснемане в сексуални пози. **Форми на кибертормоз** са например: непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видео, злоупотреба с блогове, форуми, социални мрежи, заснемане без разрешение			
Трето ниво – системна злоупотреба, както и ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето , за който и да е от участниците в ситуацията:			
Ниво на тормоз	Ниво на тормоз	Документиране	Последователност на процедурите за интервенция
Форми на физически тормоз са например: сбиване, задушаване, събаряне, причиняване на изгаряния и други наранявания, намушкване с остър предмет, провесване от прозорец или високо място, лишаване от храна, излагане на ниски или високи температури и заплашване с оръжие. **Форми на психически тормоз** са	На трето ниво, по правило, уведомяването на ОЗД и/или органите на полицията става **незабавно.** Действията на ниво ДГ се предприемат от директор заедно с КС със задължителното участие на родител и компетентни власти,организации и услуги (центрове за социална работа, здравни центрове	Ситуациите на тормоз от трето ниво се описват в Дневника за случаи на тормоз, като по тях се предприема интензивна работа по случая, включваща всички участници, правят се оценки на потребностите и план за действие, както и се инициират процедури в съответствие със закона.	1)Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници 2)Учителят подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие. Всеки служител, които е станал свидетел на насилието, може да подаде сигнал към ОЗД 3)Уведомяване на родител 4) Консултации- предприемане на индивидуални разговори с участниците 5) Мерки и действия-работа на КС: интензивна работа по случая; информиране и насочване към други служби и/или услуги от страна на директора 6)Проследяване изпълнението на предприетите мерки

например: сплашване, изнудване със сериозни заплахи, насилствено отнемане на пари и вещи, ограничаване на движението, склоняване заупотреба на наркотични и други психотични вещества, включване в деструктивни групи и организации. аплахи, изолация, групово измъчване на индивид или група и организиране на затворени групи (банди), последиците от които нараняват други. **Форми на сексуален тормоз** са например: съблазняване от друго дете или възрастен, злоупотреба с власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или	отдел закрила на детето, полиция и др.). Ако присъствието на родител не е в найдобър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил процедура, директорът следва да информира центъра за социална работа, отделите за закрила на детето и/или полицията съставяне на При		

ПРИЛОЖЕНИЕ 1.

НАСОКИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ

1. Разпознаване на тормоза от страна на учителя.
2. Прекратяване на ситуация на тормоз.
3. Подход за възстановяване на щетата.
4. Действия при тежък инцидент или при повторна ситуация на насилие или тормоз.
5. Насочване на детето и неговите родители към програми и услуги в общността.

Намесата и справянето с конкретни ситуации на тормоз и насилие е част от цялостната политика на училището срещу насилието. Намесата на възрастните следва внимателно да се обмисли и планира. Тя трябва да бъде последователно прилагана от цялата общност, за да бъде максимално ефективна.

Важно е да не бъдат омаловажавани и първите прояви на влошаване на отношенията между децата, както и поведението, което е неприемливо. Тези ситуации представляват първо ниво от приетата класификация. Необходимо е още при най-

малките сигнали и съмнения за тормоз да се предприемат стъпки, за да се предотврати ескалация на насилието и да се изпрати ясно послание, че такова поведение няма да бъде толерирано. Вниманието трябва да бъде насочено както към проявите на физически тормоз, така и към неговите социални и психологически измерения.

1.Разпознаване на тормоза от страна на учителя

По-голямата част от ситуациите на тормоз могат да бъдат овладени от учителите, а някои –от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест. На първо място важно е да се разграничат случаите, в които не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват. Следното би могло да помогне за правилна оценка на ситуацията:

- ако децата се закачат, бутат или блъскат или си разменят шеги, като при това се смеят, разменят си ролите и позициите и никое от тях няма видимо доминиращо положение, а околните не им обръщат особено внимание, то най-вероятно става дума за игра;
- ако едно от децата е видимо напрегнато, не се усмихва, опитва се да се махне, ако ролите не се сменят, а другото дете е в постоянно доминираща позиция и това поведение привлича вниманието на околните, то най-вероятно става дума за тормоз;
- когато се касае просто за приятелска игра, учителят може да се намеси, за да предупреди децата да внимават да не се наранят. Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз е необходимо да се предприемат съответните стъпки, описани в механизма.

2. Прекратяване на ситуация на тормоз:

Задължение на всеки учител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел или за която е получил сигнал (от дете, родител или друг служител от училището):

- в случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно;
- не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това може да се случи на по-късен етап. Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение. В този момент не е добре да се разпитва за подробности и детето, което е потърпевшо, особено в присъствието на детето, което е нанесло тормоза и на други деца, защото това може да уронинеговото достойнство. Фокусът на интервенцията трябва да бъде насочен към децата-свидетели на тормоза, към средата, а не към участниците в ситуацията на насилие;
- когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата

3.Подходът за възстановяване на щетата се основава на принципа, че „всяка щета, нанесена на друг, трябва да бъде възстановена“ и включва съответните действия в тази посока. Възстановяване на щетата е принцип, който предполага, че хората правят грешки. Грешките следва да бъдат поправени, като същевременно не се налагат наказания. Този принцип подчертава поемането на отговорност за неприемливо поведение и за позитивно решаване на проблема. Възстановяването на щетите успешно може да се прилага за материални и за нематериални щети.

Подходът за възстановяване на щетите изисква време и по-задълбочен разговор на учителя на групата с детето, което е извършило насилие, за да му се помогне да разбере какви са последствията от неговата постъпка. Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на детето, и че се действа с оглед отново да се възстановят ценностите .

- Като първа стъпка учителят изслушва детето. Не е желателно детето да се изслушва съвместно с потърпевшото дете;

- Ключов момент във възстановяването на щетата е, че учителят разговаря с детето , а то само предлага как ще поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценност. С това негово предложение трябва да се съгласи и детето , което е бил потърпевш от тормоза. Този процес се медиира от ангажирания в случая учител на групата ;
-След изясняване на ситуацията и постигане на договореност, учителят за определен период от време проследява поведението на децата и дава обратна връзка.
- При преценка, насочване на детето и неговите родители към консултации с психолог
4. Действия при тежък инцидент или при повторна ситуация на насилие или тормоз
При повторна ситуация на насилие или когато има случай на тежък инцидент се следват предписанията от механизма, описани в класификация на формите на тормоз и предприемане на съответни действия.
Ключово при интервенцията на възрастните е приемането на разбирането, че детето, обект на тормоз, не се нуждае от състрадание, а детето, извършител на тормоз, не се нуждае от наказание, особено което го унижава, а от разбиране и емпатия (съпреживяване), за да може то да развие това чувство към другите. Липсата на емпатия е една от основните причини, поради която се упражнява тормоз;
Работата с деца, които са обект на тормоз, трябва да бъде насочена към формиране на умения за справяне с подобно поведение. Важно е учителят да поговори с детето, по възможност още същия ден (или веднага след като е разбрал за случая, ако се касае за ситуация, за която е научил случайно) и да разбере какво точно се е случило. Ако е необходимо отделни факти могат допълнително и дискретно да бъдат проучени;
Погрешно е открито и публично пред другите деца да се оказва подкрепа на потърпевшото дете, защото това допълнително ще урони достойнството на детето пред неговите връстниците. При този първи разговор е важно да се предложи на детето подкрепа, като се разговаря какво точно ще му помогне да се чувства сигурно детето трябва да почувства доверие и сигурност за споделяне, което е особено важно ако насилието се повтори;
- не е препоръчително да се прави среща между детето, върху което е упражнено насилието, и детето, което е извършило насилието, с цел да се помирят и да се разберат. Такива срещи могат да доведат до неблагоприятни последствия;
- наблюдавайте детето в следващите дни, за да се уверите как се чувства и при необходимост отново разговаряйте с него;
- необходимо е да се работи с наблюдателите не само на нивото на превенцията, но и след ситуация на тормоз;
- не се отстраняват наблюдателите, когато се прекратява или управлява ситуация на тормоз, като всички, които са били там, следва да видят какво се прави съгласно правилата Валидизират се пправилата и етиката на поведението и се подкрепят тези, които са се намесили в защита цценностите . На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдеще;
- насърчава се убеждение за отговори на насилието с думи, търсене на помощ и съобщаване за случая. Насърчаване за грижа спрямо тормозеното дете. При преценка детето може да бъде насочено към услуги в общността.
5. Насочване на детето и неговите родители към програми и услуги
Насочването на детето и неговите родители към консултация и психологическа работа следва да се осъществява от учителя или от координационния съвет. Насочващият трябва да е запознат с услугите в и да даде пълна и конкретна информация на родителите за възможните услуги и програми .Важно е насочването да се направи конкретно и с грижа, за да могат родителите и детето да се възползват, а не да го приемат като мярка за наказание.
ПРИЛОЖЕНИЕ 2.
КОГА, КОЙ И КЪДЕ МОЖЕ ДА ПОДАВА СИГНАЛ ЗА ДЕТЕ В РИСК?
1.Кога се подава сигнал за дете в риск?

Съгласно Закона за закрила на детето, чл. 7 (1) „Лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми дирекция „Социално подпомагане”, Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи. (2) Същото задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна”.

2. Кой може да подава сигнал за дете в риск от насилие и тормоз?

От страна на училището всеки един професионалист, работещ в системата на образованието, може да подаде сигнал към отдел „Закрила на детето” по местоживеене на детето. Това може да бъде директор, учител, възпитател, хигиенист, служител от непедагогическия персонал и т.н. Сигналът може да бъде подаден от името на училището, на Координационния съвет, като се описва цялата събрана информация по случая. По този начин се действа институционално и се подкрепя учителят, който е установил тормоза и риска за детето. Когато сигналът се отнася за дете в риск, сигналът ще бъде проучен от социалния работник, дори да е подаден анонимно. В случай на подозрение за ситуация на тормоз, всеки служител в училище може да проведе консултация като се свърже с Националната телефонна линия за деца и разговаря с експерт на телефон 116 111.

3. Къде може да се подава сигнал за дете в риск от насилие и тормоз?

Към Държавната агенция за закрила на детето функционира Национална телефонна линия за деца 116 111. Националната телефонна линия за деца предоставя консултиране, информиране и помощ по всякакви въпроси и проблеми, свързани с деца. Към нея при необходимост могат да се обръщат за съдействие и професионалисти. Националната телефонна линия за деца с номер 116 111 е с национално покритие, достъпна от територията на цялата страна, напълно безплатна за обаждащите се, независимо дали звънят от стационарен или мобилен телефон. Тя функционира 24 часа в денонощието. Според Координационния механизъм, в случай че сигналът за насилие бъде приет от някой от визираните органи за закрила – получен от дирекция „Социално подпомагане“/отдел за закрила на детето, Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи, съгласно чл. 7 от Закона за закрила на детето той е длъжен да уведоми за това останалите незабавно до 1 час от регистриране на сигнала, включително по телефон и факс. Сигналът се изпраща в дирекция „Социално подпомагане” по настоящия адрес на детето

Съгласно Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето (чл. 10, ал. 5) в случаите, отнасящи се до насилие над дете, се разглеждат и анонимни сигнали.

Съгласно Координационния механизъм във всеки един отдел „Закрила на детето” при дирекция „Социално подпомагане” началникът на отдела е на разположение, като той определя отговорен социален работник. В отдел „Закрила на детето” определеният отговорен социален работник извършва проверката на сигнала до 24 часа от постъпване на сигнала. При проучването на сигнала социалният работник може да потърси съдействие от страна на училището – информация за детето, за взаимоотношенията му с учениците, впечатленията на учителите, т.е. информация, с която да бъде направена оценка на случая. При проучването на сигнала и предприемането на действия се изисква работа в екип от страна на различни специалисти. От една страна, за да се направи точна оценка, а от друга, за да бъдат съгласувани действията на различните специалисти. В случай че бъде установен риск за детето, то ще бъде отворен случай, т.е. ще бъдат предприети мерки за закрила. Ще бъде изготвен план, в който ще бъдат описани планираните мерки, като социалният работник ще следи за изпълнението на плана. В работата с децата и техните семейства всеки професионалист има своята роля. Ролята на социалния работник е свързана с проучване на семейната среда и предприемане на мерки за закрила. В същото време той има правомощията и ангажимента да консултира родителите, да подпомогне тяхната ангажираност в работата с детето на равнище училище. Социалният работник може да консултира семейството, да насочи родителите и детето към подходящи социални услуги и консултации. Мултидисциплинарният екип на местно равнище следва да си постави единна стратегическа

цел, за постигането на която следва да изготви съвместен план за действие с разписани конкретни задачи със срок за изпълнение. Всеки един от посочените по-горе участници в мултидисциплинарния екип набелязва и предлага на останалите от екипа конкретни задачи по случая, които да изпълни, съобразно собствените си правомощия и в съответствие с нормативната уредба. Конкретните задачи за изпълнение следва да бъдат зададени така, че да може всеки участник да действа съобразно оперативната си самостоятелност, като изпълнението на конкретните дейности и задачи бъде подкрепено със съдействието на останалите участници и в същото време това да спомогне за крайния резултат – дългосрочна цел, която трябва да гарантира в най-голяма степен интереса на засегнатото дете. Работата в екип ще даде възможност и за обратна връзка между различните специалисти, работещи с детето и неговото семейство, за успехите или трудностите при изпълнението на планираните цели.

Механизмът за противодействие на тормозът и насилието в ДГ№35»Детска радост» Варна е разработен съгласно Заповед № РД09-1877/18.12.2015г. на Министъра на МОН

ПЛАН за работа на Координационния съвет за справяне с тормоза в ДГ,
по изпълнение на „Механизма за противодействие на тормоза и насилието в ДГ№35» Детска радост» Варна.

Планът се изготвя и реализира от Координационния съвет и се утвърждава от Директора с продължителност от една учебна година, като се актуализира в началото на всяка учебна година. Планът включва описание на всички дейности по превенция и интервенция на ниво институция и ниво група. В плана са очертани срокове, отговорници и отговорности по изпълнение на дейностите по превенция и интервенция.

I . Предмет

Проучване и подпомагане психичното развитие и здраве на децата в системата на предучилищното образование, чрез превантивни мерки и сътрудничество по прилагането на механизъм за противодействие на тормоза между децата в детската градина.

Единният механизъм за противодействие на тормоза е разработен от Министерството на образованието и науката с участието на МТСП, АСП, ДАЗД, МВР, фондация „Асоциация Анимус”и УНИЦЕФ - България.

II . Цел

Разработване и прилагане на цялостен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на по-сигурна среда за обучение и възпитание на децата в предучилищна възраст.

III . Задачи:

1. Разработване и прилагане на превантивни дейности за предотвратяване и ограничаване проявите на тормоза в детската градина.
2. В осъществяването на този процес да се мобилизират и координират усилията на педагогическата и непедагогическа общност, на родителите, на всички институции, организации и служби.
3. Планиране на дейности за интервенция при случаи на тормоз в детската градина.

IV. Общи положения

Сформиране на координационен съвет с ясни функции и делегирани отговорности, който да отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза.

Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които най-общо имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието. Комплекс от превантивни мерки включва всички възможни аспекти и форми на тормоза, като е необходимо ясно да се фокусира вниманието върху участието на всички групи и да се планира на три нива — детска група, детска градина, общност. За да се изгради защитната мрежа е необходимо да се поставят ясни граници, изграждане на ценности, правила и процедури, които не допускат прояви на насилие и тормоз във взаимоотношенията в детската градина.

Всяка ситуация на тормоз може да бъде овладяна от учителите. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест. Важно е да не бъдат омаловажавани, а да се вземат мерки още при първите прояви на влошаване на отношенията между децата или при поведение от тяхна страна, което е неприемливо. Необходимо е още при най-малките сигнали и съмнения за тормоз да се предприемат стъпки, за да се предотврати ескалация на насилието и да се изпрати ясно послание, че такова поведения няма да бъде толерирано. Вниманието трябва да бъде насочено както към проявите на физически тормоз, така и към неговите социални и психологически форми.

Оценка на ситуацията в ДГ »Детска радост» Варна, за учебната 2024/2025 г. във връзка с противодействие на тормоза и насилието

Оценката на тормоза се организира от ръководството на детската градина със съдействието на Координационен съвет за справяне с насилието в началото и в края на всяка учебна година с цел определяне на формите и видовете тормоз, участниците в тормоза и местата, където най-често се случва. За да се определи оценката се провеждат разговори с всички учители по групи. Резултатите от проведените беседи се обработват от Координационния съвет за справяне с насилието. След обобщаването им се състави следната оценка:

В ДГ «Детска радост» Варна функционират 7 групи, от които една яслена група.

Педагогическият, медицинският и помощен персонал са запознати с темата за насилие и тормоз, както и с видовете и формите на тормоз в детската градина. Те много внимателно работят с деца и родители, поставят изискванията с уважение и достъпност, толерантни са към посочените по-горе случаи.

През изминалата учебна година, възникващите епизодични конфликти между деца по различни поводи в процеса на игрите и ежедневните занимания се разрешаваха бързо.

През следващата учебна година ще продължим усилията си за реализиране на основните цели и задачи за полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на сигурна среда за възпитание и обучение на децата.

Целия екип на детската градина положи оптимални усилия за осъществяване на учебно- възпитателен процес, съобразен с възрастта на децата и ДОС за всяка възрастова група. И през настоящата учебна година, усилията на учителите ще бъдат

насочени към изграждане и съхраняване на устойчиви навици за взаимодействие между децата, за толерантност, правила и процедури, които да не допускат прояви на насилие и тормоз.

V. Дейности за изпълнението на целите

1. **Дейности за работа с педагогическия и непедагогическия персонал по превенция на насилието, тормоза и риска**

1 Запознаване на педагогическия и непедагогически персонал, и на родителите с формите на насилие, с Механизма за противодействие на тормоза между децата в ДГ и с Алгоритъм за прилагане намеханизма за противодействие на тормоза между децата в детска градина. Оценка на проблема през мнението на учителите, помощният персонал и родителите.

Срок: в началото на учебната година

Отговорник: Директор, Председател координационен съвет

2 Анализ/оценка на проявите на тормоз и наличните правила и решения за справяне с него честота на проявите, форми, резултати, последствия, налични и липсващи правила. Оценката се извършва в началото и в края на учебната година.

Срок: м. септември , м. май

Отговорник: Председател координационен съвет

3 Запознаване на заинтересованите страни с обобщените резултати от оценката и необходимостта от предприемане на конкретни мерки и действия - на заседание на ПС, на родителски срещи.

Срок: м. септември , м. май

Отговорник: Председател координационен съвет

4 Разработване от Координационният съвет на план за съответната учебна година, който се утвърждава от директора на детската градина. Планът се актуализира ежегодно, при необходимост може и през учебната година.

Срок: м.октомври

Отговорник: Председател координационен съвет

5 Запознаване на децата със същността на тормоза, проявите и участниците в нерегламентираните педагогически ситуации и занимания в групите/ използване на теми от учебното съдържание, от гражданското, екологичното, здравното, интеркултурното образование/.

- Провеждане на беседи, разискване на казуси, ролеви игри, групова работа и споделяне на опит с децата, във връзка с рисковите фактори застрашаващи тяхното здраве в семейната и извънсемейната среда и видовете насилие, за това какво е тормоз и какви са преживяванията на извършителя и потърпевшия, дали той се чуства унизен или заплашен. Примерни теми могат да бъдат: 1) Правата на децата; 2) Какво е насилие и тормоз, как да ги разпознаем? 3) Как и на кого можем да съобщим за случаи на насилие и тормоз? 4) Как се чувстваме, когато видим проява на насилие и тормоз и какво правим? Какво можем да направим?

Срок: през учебната година

Отговорник: Учители на групи

6. Дейности за превенция на ниво група:

- Изготвяне съвместно с децата на правила за поведение в групата и поставянето им на видно място. Срок: Постоянен Отговорник: Учители по групи
- Изготвяне на табла с участието на деца „Нашите права“; „Агресията не е игра“ и др.

Срок: постоянен

Отговорник: Учители на групи

7 Повишаване квалификацията на персонала за справяне в ситуации на тормоз. Информиране и актуализиране на информацията за наличните ресурси в общността съществуващи услуги и програми за превенция и противодействие на насилието в детската градина. Популяризиране на Националната телефонна линия за деца 116 111 към Държавна агенция за закрила на детето.

Срок: през учебната година

Отговорник: Директор, Председател координационен съвет

8. Създаване на единни правила и процедури за задълженията на всички служители, свързани със случаите на тормоз.

Срок: м.октомври

Отговорник: Директор, Председател координационен съвет

9 Изработване и разпространение на информационно нагледни материали, съобразени с различните възрастови групи и свързани с:

а) превенция на тормоза;

б) правата и задълженията на децата;

Срок: постоянен

Отговорник: Учители на групи

10. Запознаване на децата с положителни прояви на взаимопомощ и другарски взаимоотношения чрез ролеви игри, театрални постановки, празници и развлечения, детски работилници и ателиета.

Срок: постоянен

Отговорник: Учители на групи

11 Закупуване на методически материали по превенция на тормоза, в помощ на учителите.

Срок: м. Ноември

Отговорник: Председател КС

12. Организиране и провеждане на практикуми с учителите -„Игротерапия” и „Приказкотерапия или как да се създаде позитивна среда за децата в детската градина чрез приказката ”

Срок: февруари

Отговорник: ЗДУД, КС

13 Осъществяване на партньорство между учителите и родителите за противодействие срещупроявите на тормоз [тематични родителски срещи; работилница за родители/.

Срок: постоянен

Отговорник: Учители на групи

- Учителите провеждат перманентни разговори с родителите в индивидуални или групови срещи за това какво е тормоз и какви са преживяванията на извършителя и потърпевшия, дали той се чуства унизен или заплашен
- Отбелязване „Ден на розовата фланелка“, посветен на борбата срещу тормоза в детските градини и училищата. Срок: последната сряда на февруари. Отговорник: Учители по групи
- Своевременно информиране на родителите за поведението на децата им; Срок: Постоянен / след установяване на проблем. Отговорник: Учители по групи;
- Провеждане на индивидуално-възпитателна, корекционна и консултативна работа с деца, които са жертва на насилие или са в рискова ситуация. Срок: При възникнала необходимост Отговорник: КС, учители по групи;
- Индивидуални срещи с родителите за справяне с кризисни ситуации. Срок: При възникнала необходимост Отговорник: КС, учители по групи;

14. Тясно взаимодействие на Координационния съвет с учителите за спазване на Правилника за дейността на ДГ от деца, родители и служители. Актуализиране на единни правила на поведение и ценности в Правилника за дейността на ниво група и на ниво детска градина.

Срок: постоянен

Отговорник: КС, Учители на групи

15 Актуализиране в случай на нужда на: Етичен кодекс на детската градина, Алгоритъм при конфликт в семейството, Правилника за дейността на детската градина.

Срок: постоянен

Отговорник: Директор, ЗДУД, Етична комисия

16 Учредяване на награди за децата, съгласно критерии, на които трябва да отговаря детето, с цел поощряване за високи постижения в образователната дейност по решение на Педагогическия съвет.

2. Дейности по интервенция

1 Разработване и приемане на правила и процедури за работа с:

1.1.Дете, жертва на тормоз

1.2.Дете, упражнило тормоз

1.3.Деца, които помагат и подкрепят тормоза

1.4.Децата наблюдатели

Срок: м. ноември
Отговорник: Координационен съвет

2 Разработване и приемане на правила и процедури за регистриране на ситуации на тормоз, работа по случай, включително насочване към услуги.

Срок: м. ноември
Отговорник: Координационен съвет

3 Актуализиране на единен регистър/дневник/ за регистриране на ситуации на тормоз в ДГ при необходимост . Регистърът включва дата, описание на ситуацията, вида тормоз, участници наблюдатели, предприети мерки, подпис на служителя. Регистърът се води и съхранява от Председателя на Координационния съвет. За всяка ситуация се информира Директора на ДГ и Координационния съвет, а по тяхна преценка други служби.

Срок: постоянен
Отговорник: Координационен съвет

4 В края на учебната година Координационният съвет изготвя годишен доклад и препоръки за създаване на по-сигурна образователна среда до ръководството на ДГ и докладва на ПС.
Срок: м. юни

Отговорник: Координационен съвет

Планът е изготвен от Координационен съвет в състав: Антоанета Петрова— Председател на Координационен съвет при ДГ, членове: Славка Стефанова- учител, Мария Панайотова- учител, Надежда Стоянова- председател на Обществения съвет

Програма
за предоставяне на равни възможности и приобщаване на децата от уязвими групи

Настоящата програма е създадена във връзка с предоставянето на допълнителна подкрепа за личностно развитие и има за цел разгръщането на потенциала на всяко дете, както и успешна реализация и социализация и ранна

превенция на обучителни затруднения. Тя обединява целите и задачите за работа с децата със СОП, както и с деца от други уязвими групи в ДГ „Детска радост“ Варна.

Програмата е изготвена в съответствие с действащите стратегически и оперативни национални документи в изпълнение на държавната политика за предоставяне на равни възможности за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи

Програмата включва редът и начините за оказване на обща и допълнителна подкрепа на всички деца, които имат необходимост от такава в ДГ „Детска радост“ Варна, съобразно техните лични интереси, потребности и нужди.

Уязвими групи са деца, диагностицирани със специални образователни потребности, хронични заболявания, двигателни увреждания, деца в риск, деца, застрашени или жертва на насилие, деца с изявени дарби, деца сираци и полу-сираци, деца- бежнаци, деца от различни етнически групи и с други идентифицирани нужди.

1. ЦЕЛ

Целта на програмата за предоставяне на равни възможности и приобщаване на децата от уязвимите групи е да се осигурят условия, даващи възможност на всички деца да се обучават заедно и да участват заедно във всички дейности и занимания, независимо от техните способности, увреждания, заболявания, убеждения, етническа принадлежност, майчин език и т.н.

Оперативни цели:

- Пълноценна социализация на деца от уязвими групи.
- Гарантиране на равен достъп до качествено образование за децата
- Утвърждаване на интеркултурното образование като неотменна част от процеса на модерната образователна система.
- Откриване и развиване на уникалните заложби на децата от уязвимите групи.

Приобщаването слага особен акцент на тези групи деца, за които съществува риск от изолиране, изключени са от образование или са с недостатъчно добри резултати от обучението.

Системното и рационално организирано приобщаващо образование се основава на следните принципи:

- подкрепа на самостоятелната активност на детето,
- активно участие в образователния процес,
- вариативност при организацията на обучението и възпитанието,
- партньорски отношения с родителите,
- динамично развитие на образователния модел в ДГ.

2. Задачи

Основните задачи са свързани с обезпечаване на необходимите условия и субекти за приобщаващото образование:

1. Културно-образователна среда за приобщаване

Средата е източник за психично развитие за децата . Тя им влияе много по-силно и непосредствено, отколкото на възрастните и може да изпълни своите функции, ако е достъпна, отговаря на потребностите им, разширява начините за познание на света и личностно развитие.

2. Педагогическите специалисти

В разнообразната палитра от фактори, обезпечаващи образователното приобщаване, съществена роля има и отношението на педагогическите специалисти към децата и готовността им чрез комплексни и координирани грижи да им оказват адекватна подкрепа за развитие.

3. Технологии за осъществяване на приобщаващото образование

За осъществяване на успешно приобщаващо образование всички педагогически специалисти следва да усвоят и развият нови стратегии и специфични технологии на педагогическо взаимодействие.
4. Сътрудничество със семейството и общността Приобщаващото образование е немислимо без създаването и укрепването на двупосочни устойчиви връзки на образователната институция и семейството на основата на общия интерес за развитието на детето.

3.Подкрепа на личностното развитие

Подкрепата на личностното развитие се осъществява във връзка с разработените областни стратегии за подкрепа на личностното развитие, както и въз основа на анализ на необходимостта от обща и допълнителна подкрепа.

3.1 Обща подкрепа

За организиране на подкрепата на личностното развитие в ДГ „Детска радост“ е определен координатор , който изпълнява функциите си съобразно Наредбата за приобщаващото образование.
Общата подкрепа се осъществява от екип, ръководен от координатора. Общата подкрепа е насочена към развитие на потенциала на всяко дете . Тя включва
- екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
- допълнително обучение по образователни направления; занимания по интереси;
- грижа за здравето, включително чрез събиране на пълна информация от родителя за здравословното състояние на детето и за медицински изследвания и консултации; - дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение; ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения.

3.2. Допълнителна подкрепа

Допълнителната подкрепа се осъществява въз основа на направена оценка на индивидуалните способности на определено дете от детската градина. Оценката на способностите се извършва от специално назначен екип от специалисти от Регионален център за подкрепа на приобщаващото образование.
Децата , за които може да се поиска оценка на способностите са от следните уязвими групи:
- деца със специални образователни потребности;
- деца с хронични заболявания;
- деца в риск.

Допълнителната подкрепа включва:
- работа с дете по конкретен случай;
- психо-социална рехабилитация;
- рехабилитация на комуникативни нарушения;
- осигуряване на достъпна архитектурна среда;
- специализирани средства;
- ресурсно подпомагане.

Допълнителната подкрепа се реализира чрез индивидуален План за подкрепа за всяко конкретно дете.
Родителите задължително се включват , като активни участници в дейностите. Ако Регионалният център препоръча допълнителна подкрепа, но родителите откажат, детската градина уведомява отдел „Закрила на детето“ към ДСП по местоживеене на детето , с цел социалните служби да окажат съдействие и ако се налага помощ на родителите за осъзнаване на нуждите на детето.

4**. План за действие по програмата:**

Дейности	Срок	Отговорник	Забележка
Идентифициране на децата, които имат необходимост от обща подкрепа	Постоянен	Учителите на групи	
Екипна работа на учителите от дадена група	Постоянен	Учителите на групи	
Определяне на координатор Приобщаващо образование	м. септември	Директор	
Създаване на подходящи условия в ДГ и достъпна среда за ефективен образователен процес и адекватна подкрепа на всяко дете	до 15. IX	учителите на групи	
Изграждане на педагогическа и специализирана подкрепяща среда за всяко дете за осигуряване на приобщаващото образование	м. X	Учителите на Групи	
Ранно откриване на деца в риск от обучителни затруднения. Скрининг тест	Септември Октомври	Учители на първа група	
Дейности по Механизъм за обхват постоянен	Постоянен	Комисия по обхват	
Идентифициране на деца със СОП	Целогодишно	Координатор и учители	
Оценка на потребности на децата със СОП	Целогодишно	Екип, не по-късно от 3 месеца след идентифициране на нуждата	
Стимулиране участието на деца с изявени дарби в състезания и конкурси	Постоянен	Учителите на групи	
Обучения на педагогически специалисти,	Постоянен	Директор, ЗДУД	

заложени в плана за квалификация			
Партньорство с родители	Постоянен	Директор, ЗДУД ,Учители по групи	

5 . Очаквани резултати

1.Успешното реализиране на програмата ще даде възможност за приобщаване на деца със СОП и децата от етническите малцинствени групи към обществото и те ще могат да развият умения, знания и самочувствие за бъдеща социална, творческа и професионална реализация.
2. Предоставянето на равен достъп до образование ще засили мотивацията за включване в образователния процес.
3. Децата със специфични образователни потребности ще имат възможност да участват в общи дейности. Програмата осигурява контакти, приемственост, приятелство и взаимопомощ между децата.
4. Повишената информираност на родителите и придобитите нови знания ще им даде стимул да подкрепят и насърчават своите деца, ще ги превърне в активни партньори в образователния процес и в живота на ДГ.

За изпълнението на Програмата, важно значение имат всички субекти в образователния и възпитателен процес: семейство, детска градина, институции, които трябва да бъдат еднакво отговорни и ангажирани за постигането на поставените цели.

Предоставянето на равни възможности за приобщаване на децата от уязвими групи, означава всички деца да бъдат включени, като се създадат условия за равнопоставеност и равни възможности пред тях, както и осигуряване и улесняване на тяхното пълноценно участие в зависимост от възможностите им, желания и избор.

Ефективната подкрепа за уязвимите лица и групи включва адаптирането им към средата и съвкупност от адекватни мерки, прилагани и предоставяни по начин, съобразен с конкретните и индивидуални нужди за уязвимите групи.

Насоката в работата на целия екип е да създаде условия за възпитаване в самостоятелност и устойчивост, в независима социална среда.

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал. 1, т. 9 от Закона за предучилищното и училищното образование

X.. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Поставените цели и предложените стратегии и дейности важат за пет годишен период. Те ще се обсъждат и преформулират, като ще се отчитат постоянно променящи се обстоятелства и състоянието на ресурсите – кадрови, финансови, материално-технически, информационни и т.н. Преформулираните цели ще се конкретизират в годишните планове на детското заведение за съответната учебна година, в променени длъжностни характеристики, в план-графици за работа и т. н. Осъществяването на

тези цели, би повишило ефективността във функционирането, както на отделните подсистеми в системата детска градина, така и на детската градина като социално звено, осъществяващо специфична обществена дейност. Осъществяването на целите в единство би обезпечило повишаването на престижа на детската градина, осигуряване на неговия просперитет в условията на автономност. Бъдещето на образованието не може да бъде предвидено, но може стратегически да бъде проектирано.

Стратегията е основен документ, който регламентира дейността на детската градина. Стратегията се приема на Педагогически съвет. Изпълнението на Стратегията се отчита пред Педагогическия съвет и Обществения съвет.
На основата на настоящата стратегия, всяка година се разработва годишен план за дейността на детската градина, с посочени конкретните отговорници и срокове за изпълнение.

Стратегията за развитието на детската градина се актуализира в следните случаи:

1. *след приключване на визирания 5-годишен период;*
2. *в началото на всяка учебна година, след анализ на постигнатото до момента и дифиренциране на възникнали затруднения и нововъведения в образователната система;*
3. *при настъпили промени в организацията на дейността на детската градина;*
4. *при промяна на нормативната база в образованието, отнасящи се до предучилищното образование.*